

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ДНІПРОПЕТРОВСЬКА ОБЛАСНА ДЕРЖАВНА АДМІНІСТРАЦІЯ
ДЕПАРТАМЕНТ ОСВІТИ І НАУКИ**

**НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ ЦЕНТР ПРОФТЕХОСВІТИ
У ДНІПРОПЕТРОВСЬКІЙ ОБЛАСТІ**

КРУГЛИЙ СТІЛ

**на тему: «Роль дослідницько-експериментальної
роботи навчальних закладів у забезпеченні якості
підготовки фахівців ПТНЗ»**

Підготував: методист НМЦ ПТО Козловський Г.Ф.

26.03.2012р.

ЗМІСТ

1. Програма проведення	3
2. План роботи	4-6
3. Список запрошених	7
4. Категорія запрошених	8
5. Доповіді на круглий стіл	
Дослідницько-експериментальна робота навчальних закладів у забезпеченні якості підготовки конкурентоспроможних фахівців ПТНЗ	9-14
Співпраця з наукою в контексті соціального партнерства як засіб забезпечення якості підготовки професійно мобільного кваліфікованого робітника	15-24
Педагогічний аналіз, як запорука якісної роботи методиста НМЦ ПТО	25-36
Роль науково-дослідної роботи в умовах професійно-технічного закладу	37-39
Моделювання діяльності інноваційного навчального закладу на основі програми соціального партнерства, як підсистеми управління якістю освіти»	40-45
6. Рекомендації	46-47

ПРОГРАМА

проведення круглого столу «Роль дослідницько-експериментальної роботи навчальних закладів у забезпеченні якості підготовки фахівців ПТНЗ»

Дата проведення: 26.03.2012 року

Початок: 11.00

Місце проведення: НМЦ ПТО у

Дніпропетровській області

м. Дніпропетровськ пр-кт. Пушкіна, 36

№ з/п	Порядок денний	Час проведення
1	Реєстрація учасників круглого столу	10.00-11.00
2	Відкриття роботи круглого столу	11.00-11.10
3	Обмін досвідом учасників круглого столу	11.10-13.40
4	Церемонія нагородження учасників круглого столу	13.40-14.00

ЗАТВЕРДЖЕНО

Заступник начальника головного
управління освіти і науки
облдержадміністрації

А.Л.ДЕМУРА

ПЛАН

проведення круглого столу: «Роль дослідницько-експериментальної роботи навчальних закладів у забезпеченні якості підготовки фахівців ПТНЗ»

Мета проведення: «Подальше пропагування дослідницьку експериментальну роботу як фактора покращення якості підготовки кваліфікованих робітників у ПТНЗ».

Дата проведення: 26.03.2012р.

Місце проведення: НМЦ ПТО у Дніпропетровській області м. Дніпропетровськ, проспект Пушкіна, 36

Час проведення: 11.00 – 14.00

Склад учасників: Представники Інституту професійно-технічної освіти НАПН України, фахівці ГУОіН, представники ДОІППО, керівники ПТНЗ, методисти, інженери-конструктори, викладачі спецдисциплін, редактор обласної газети «Джерело».

Загальна кількість учасників:	34
--------------------------------------	----

№ з/п	Назва заходу тематика виступу	Час	Відповідальна особа
1	Реєстрація учасників круглого столу	10.00-11.00	Методисти НМЦ ПТО
2	Відкриття зустрічі	11.00-11.10	А.Л.ДЕМУРА, заступник начальника ГУОіН, В.М.ВАСИЛИНЕНКО, директор НМЦ ПТО у Дніпропетровській області
3	Про хід та результативність дослідницько-експериментальної роботи ПТНЗ області	11.10-11.25	Г.Ф.КОЗЛОВСЬКИЙ, методист НМЦ ПТО
4	Співпраця з наукою в	11.25-11.35	Н.В.ЗОЗУЛЯ, директор

	контексті партнерства як засіб забезпечення якості підготовки професійно-мобільного кваліфікованого робітника		Криворізького міського методичного центру ПТО
5	Умови формування професійної компетентності кваліфікованого робітника	11.35-11.42	Тетяна Василівна ВОЛКОВА, Інститут професійно-технічної освіти НАПН України – завідувач лабораторії «Всеукраїнської інформаційно-аналітичний центр ПТО»
6	Новітня екологічна техніка України	11.42-11.49	Олексій Валентинович ГОЛОВ`ЯНКО, головний розробник, інженер-конструктор, викладач спецдисциплін ДЦППРКБА
7	Роль директора закладу у дослідницько-експериментальній роботі	11.49-12.06	В.М.КРИВОЗУБ, директор ДНВЦ-2
8	Моделювання діяльності інноваційного навчального закладу на основі програми соціального партнерства як підсистеми управління якістю освіти	12.06-12.13	В.А.МАКАРОВ, директор МВПУ ПІТ
9	Інноваційні напрямки підготовки кваліфікованого фахівця ПТНЗ	12.13-12.20	И.В.ВОЙТОВИЧ, директор ДЦППРКТС
10	Роль дослідницької експериментальної роботи в навчальному закладі, як елемент інноваційних педагогічних технологій.	12.20-12.27	В.М.ЛЕГУН, директор КНВЦ
11	Використання кейс-технології у дослідницько-експериментальній роботі	12.27-12.34	В.Д.МИРОНЕЦЬ, директор ПТУ-74
12	Роль дослідницько-експериментальної роботи ДЦПО у підготовці кваліфікованого робітника	12.34-12.40	В.Д.ЛОГВИНЕНКО, директор ДЦПО, Світлана Анатоліївна Орлова, практичний психолог
13	Використання у навчальному процесі	12.40-12.50	В.А.ФІЛЬ, директор ТПАЛ

	експериментальних засобів навчання		
14	Розробка і впровадження електронних засобів навчання в навчально-виробничий процес	12.50-12.54	О.В.ГУРСЬКА, директор ВПУ-55
15	Педагогічний аналіз, як запорука якісної роботи методиста НМЦ ПТО	12.54-13.00	О.В.ГРИШАЄВА, методист НМЦ ПТО
17	Роль дослідницько-експериментальної роботи ЦППРК-1 у формуванні професійно-мобільних кваліфікованих робітників будівельної галузі	13.00-13.06	М.В.ТОМІЛОВА методист ЦППРК-1, м. Кривий Ріг
18	Роль дослідницько-експериментальної роботи навчального закладу у забезпеченні якості підготовки фахівців	13.06-13.13	Микола Іванович Перепьолкін, директор МПЛ
19	Роль науково-дослідної роботи в умовах професійно-технічного закладу	13.13-13.18	Оксана Анатоліївна Циганок, методист ДЦППРК
20	Нові технології в навчанні дорослих	13.18-13.24	Т.М.Безценна, методист НМЦ ПТО
21	Підведення підсумків круглого столу	13.24-13.40	А.Л.ДЕМУРА, заступник начальника ГУОіН, В.М.ВАСИЛИНЕНКО, директор НМЦ ПТО у Дніпропетровській області

Директор НМЦ ПТО
у Дніпропетровській області

В.М.Василиненко

**СПИСОК
запрошених на круглий стіл**

1	ДЕМУРА Антон Львович	Заступник начальника ГУОіН	
2	ВОЛКОВА Тетяна Василівна	Інститут професійно- технічної освіти НАПН України – завідувач лабораторії «Всеукраїнської інформаційно-аналі- тичний центр ПТО»	
3	КУЗНЕЦОВА Галина Іванівна	Начальник відділу ПТО	
4	РОМАНЕНКО Михайло Ілліч	Ректор ДОППО, доктор філософських наук, професор	
5	ПЕТКОВ Валерій Захарович	Директор ДПТ	
6	ЯБЛОНСЬКА Валентина Миколаївна	Директор ДВПУБ	
7	МАРЧУШИНА Зоя Вікторівна	Ректор обласної педагогічної газети «Джерело»	
8	МОРОЗОВА Віра Валентинівна	Проректор ДОППО	
9	ШКОЛЯР Віктор Павлович	Директор ДПЛ	
10	ЦИГАН Віктор Васильович	Директор ЗДЦПТО	
11	ЮДЕНКОВА Олена Петрівна	Заступник директор з НМР МВПУПТ	
12	КАЛЬНИЦЬКА Людмила Миколаївна	Директор ПТУ-6	
13	НЕКЛЕСА Вадим Вікторович	Директор ДВПУ	

Категорія запрошених на круглий стіл: «Роль дослідницько-експериментальної роботи навчальних закладів у забезпеченні якості підготовки фахівців ПТНЗ»

Дата проведення: 26.03.2012 року

Початок: 11.00

Місце проведення: НМЦ ПТО у

Дніпропетровській області

м. Дніпропетровськ пр-кт. Пушкіна, 36

1	Представник інституту професійно-технічної освіти НАПН України	1
2	Заступник начальника ГУОіН	1
3	Фахівці ГУОіН	2
4	Представники ДОППО	2
5	Керівники ПТНЗ	17
6	Методисти	4
7	Ректор обласної педагогічної газети «Джерело»	1
8	Інженер-конструктор	1
9	Представники інших установ та організацій	5

Кількість учасників: 34

Дослідницько-експериментальна робота навчальних закладів у забезпеченні якості підготовки конкурентноспроможних фахівців ПТНЗ

Козловський Г.Ф., методист
Навчально-методичного центру
професійно-технічної освіти у
Дніпропетровській області

Кілька десятиліть поспіль професійно-технічна освіта відіграє важливу роль у функціонуванні та розвитку суспільства в цілому тому і підлягає постійному вивченню, оновленню та вдосконаленню. Особливий вплив на реформування професійно-технічної освіти має прискорення темпу появи технологічних інновацій у виробництві. Цей чинник зумовив необхідність заміни традиційної освітньої системи профтехосвіти, що базується на постачанні знань, умінь та навичок, на моделі, які регулюються потребами виробництва та формують освітню систему, пов'язану з виробництвом. Практика показує, що освітня система профтехосвіти, яка, в цілому, заснована на передачі знань, умінь та навичок, не спроможна повною мірою, відповідно потреб сучасного ринку, підготувати мобільних та конкурентноспроможних фахівців, тому профтехосвіта перебуває під пильним поглядом держави. Так, на виконання Національного плану дій на 2011 рік щодо впровадження Програми економічних реформ на 2010-2014 роки «Заможне суспільство, конкурентноспроможна економіка, ефективна держава», затвердженого Указом Президента України від 27 квітня 2011 року № 504, та на виконання Указу Президента України від 30 вересня 2010 року № 926 «Про заходи щодо забезпечення пріоритетного розвитку освіти України» Кабінетом Міністрів України були затверджені критерії системи рейтингового оцінювання діяльності професійно-технічних навчальних закладів де моніторинг проводить державна наукова установа «Інститут інноваційних технологій і змісту освіти Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України» установи та організації, що належать до сфери управління Міністерства. Моніторинг буде проводитись у п'ять етапів і після закінчення п'ятого етапу МОН молоді та спорту враховує результати моніторингу під час формування та реалізації державної політики в галузі освіти. Моніторинг здійснюватимуть, починаючи з 2013 року.

До появи цих документів важливою складовою став розділ «Професійна освіта» у Державній національній програмі «Освіта» («Україна XXI століття»).

В ньому обґрунтовано стратегічні завдання реформування професійної освіти, зокрема:

- Оновлення змісту професійної освіти визначення державних вимог щодо її якості й обсягу на рівні досягнень науки, техніки, технологій та освітнього досвіду.

А гортаючи сторінки Національної доктрини розвитку освіти, не можна не помітити логічного продовження ключових позицій і напрямів,

спрямованих на інноваційний розвиток системи професійно-технічної освіти, забезпечення підготовки висококваліфікованих робітників, зміцнення зв'язків з виробництвом.

Впродовж останнього десятиріччя у зв'язку з наказом Міністерства освіти і науки України від 07.11.2000р. № 522 в системі професійно-технічної освіти Дніпропетровщини проводяться експериментально-дослідницькі роботи Всеукраїнського та регіонального рівня.

Сьогодні за підтримки Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України, та науковців Інституту інноваційних технологій і змісту освіти НАПН України на базі ПТНЗ Дніпропетровської області займаються експериментально-дослідницькою роботою 9 навчальних закладів Всеукраїнського рівня і 5 регіонального.

Дніпропетровщина має сотні талановитих викладачів і майстрів виробничого навчання, творчих і самовідданих керівників училищ, вихователів, бібліотечних працівників. У серпні 2011 року приймали участь у загальнодержавній акції «Барвіста Україна», Дніпропетровський центр підготовки та перепідготовки робітничих кадрів будівництва та автотранспорту представив унікальну інновацію-багатофункціональний автономний земснаряд «Грунтатор», розробниками якого стали викладач спецтехнології Голов'яненко О.В., майстер виробничого навчання Богданович А.В., інженер-електромеханік Гуленко О.Д.. цей новий універсальний альтернативний вид техніки створений для потреб регіонів Західної України, які постійно страждають від повиней, а також може бути використаний у складних роботах Міністерства з надзвичайних ситуацій.

Подібного аналогу в Україні не має.

За ці роки створені нові типи професійних навчально-виробничих закладів, не можна не помітити дослідно-експериментальну роботу з питань, впровадження педагогічних інноваційних методик виробничого навчання, створення на базі окремих професійних навчально-виховних закладів експериментальних майданчиків, центрів, впровадження у окремих закладах профтехосвіти нетрадиційних форм навчально-виховної і виробничої діяльності, посилення органічної єдності навчання з продуктивною працею учнів у реальних умовах виробництва, створення експериментального навчально-виробничого комплексу на основі програми соціально партнерства для спільного пошуку шляхів підвищення ефективності, практичної підготовки висококваліфікованих робітників. Це навчальні заклади «Міжрегіональне вище професійне училище з поліграфії та інформаційних технологій, ДНВЦ-2, Криворізький міський методичний центр професійно-технічної освіти, Дніпропетровський центр підготовки і перепідготовки кадрів туристичного сервісу, Дніпродзержинський центр підготовки і перепідготовки робітничих кадрів, Дніпропетровський центр професійної освіти, МЦППВ, ЦППРК-1, ДВПУ, Дніпродзержинський центр підготовки і перепідготовки робітничих кадрів будівництва та автотранспорту, ПТУ-6, Дніпродзержинське вище професійне училище будівництва, КНВЦ, ПТУ-74, Томаківський професійний аграрний ліцей,

Перещепинський професійний ліцей, МПЛ, ДВПУ» тощо. Так, наприклад, у Міжрегіональному вищому професійному училищі з поліграфії та інформаційних технологій розвиток експериментальної та науково-дослідної діяльності став засобом оновлення змісту і підвищення якості професійної підготовки. Основою для такого оновлення стає діяльність експериментального педагогічного майданчика за темою: «Моделювання діяльності інноваційного навчального закладу на основі програми соціального партнерства, як підсистеми управління якістю освіти». Як результат:

1. сформовано підвищену мотивацію учнів «МВПУ ПІТ» (перевірено анкетуванням);
2. сформовано соціально-професійні компетенції щодо застосування інноваційних виробничих технологій у майбутній професійній діяльності (перевірено анкетуванням);
3. Підвищено рівень навчальних досягнень учнів з професійно-спрямованої підготовки (перевірено на ККР [комплексно-контрольні роботи]) тощо.

У Дніпропетровському навчально-виробничому центрі № 2 створені всі умови для інноваційної діяльності як педколективу, так і учнів: підтримується ініціативне прагнення педагогічного колективу до пошуку нових форм і методів навчання, впровадження нових форм співробітництва з роботодавцями, був створений регіональний центр модульно професійного навчання (п'ятнадцять майстрів пройшли навчання за програмою проекту Міжнародної Організації Праці в Україні) у 2005 році на базі ДНВЦ-2 створений експериментальний педагогічний майданчик Академії педагогічних наук, у 2006 році ДНВЦ-2 учасник українсько-канадського проекту, у 2009 році підписана Угода про наукове співробітництво між Інститутом ПТО АПН та ДНВЦ-2 щодо відкриття експериментального педагогічного майданчика, на базі ДНВЦ-2 створено центр сучасних інноваційних технологій у будівництві.

Не можна не виділити удосконалення професійної майстерності майстрів виробничого навчання, викладачів, систему вмінь і навичок діяльності в умовах навчання на основі компетентнісного підходу підготовки висококваліфікованих робітників і співпрацю з наукою в контексті соціального партнерства як засобів забезпечення якості професійно-мобільного кваліфікованого робітника Криворізького міського методичного центру ПТО.

Методична служба Кривого Рогу давно, цілеспрямовано і системно співпрацює з науковцями і має вагомі досягнення (про це розповість директор центру Зозуля Н.В.).

Компетентність підходів в освіті, професійну підготовку у сфері ресторанного, харчового, побутового, екологічного та готельно-туристичного сервісу здійснює Дніпропетровський центр підготовки і перепідготовки робітничих кадрів туристичного сервісу. Формує в учнів уміння та навички, що дозволяють їм в майбутньому зайняти активну життєву позицію.

Навчальний заклад забезпечує оновлення і осучаснення змісту професійної освіти; у 2010 році відкритий експериментальний майданчик з теми: «Інформаційно-аналітичне забезпечення модернізації професійно-технічної освіти в умовах ринку праці».

Творчий рівень в інноваційному освітньому процесі, до того ж треба вдіти багаторічну працю – це Дніпропетровського центра професійної освіти. Навчальний заклад – лідер сучасної освіти, підтримує принцип формування партнерських стосунків з роботодавцями та владними структурами, постійно впроваджує інноваційні технології, модернізує матеріально-технічну базу, формує кваліфікованого робітника нового типу, активно приймає участь у міжнародних та Всеукраїнських виставках.

Одне із кращих ПТНЗ сільського господарства – професійно-технічне училище № 74, Томаківський професійний аграрний ліцей, Перещепинський професійний ліцей.

ПТУ-74 має досвід у двох міжнародних проектах, проводить науково-експериментальну діяльність, спільно з Інститутом ПТО академії педагогічних наук України, з впровадження кейс технології у ПТНЗ аграрного профілю. Є пілотним навчальним закладом області по організації навчально-виховного процесу за дистанційною формою навчання в on-line режимі. Проводить експериментальну діяльність з проблеми: «Використання кейс-технології при викладанні спецдисциплін в ПТНЗ». Було проведено поточні зрізи знань, тематичні зрізи знань та вихідне тестування.

Результати мають такий вигляд:

- 91% учнів вважають, що кейс-технології допоможе їм вирішувати будь-які проблеми у подальшій професійній діяльності;
- 83% учнів вважають, що їх успішність підвищилися після вивчення спецдисциплін, де використовувалися кейс-технології;
- 100% учням подобаються уроки, де використовуються кейс-технології;
- 81% учнів задоволені результатами своєї праці.

Томаківський професійний аграрний ліцей – це заклад на базі якого створено експериментальний майданчик з метою розробки та впровадження в навчальний процес електронних навчально-методичних засобів у підготовці висококваліфікованих робітників в ПТНЗ аграрного профілю.

Значний вклад у підвищенні конкурентоздатності випускників вносить Перещепинський професійний ліцей. Готує сільську молодь адаптовану до реалій сьогодення, впроваджує прогресивні освітні та сучасні виробничі технології, навчає молодь цінувати власне здоров'я у процесі самовдосконалення бере активну участь у міжнародних та всеукраїнських виставках.

У постійному пошуку інноваційних виробничих технологій Дніпропетровське вище професійне училище будівництва. Це сучасний навчальний заклад будівництва здійснює підготовку кваліфікованих робітників за інтегрованими професіями. Забезпечує якісну підготовку професійно мобільного робітника через впровадження сучасних

педагогічних, виробничих технологій, реалізацію інформаційно-освітнього проекту «Новій Дніпропетровщині – новий стандарт освіти».

Одним з найбільш сучасним навчальним закладом є Дніпродзержинський центр підготовки і перепідготовки робітничих кадрів. Центр працює по впровадженню нових виробничих технологій торгівлі та ресторанного сервісу. Креативність та інновації – ефективний інструмент по впровадженню нових виробничих технологій. Навчальний заклад здійснює сучасний підхід до навчання, високу фахову підготовку. Проведений НМЦ ПТО у Дніпропетровській області моніторинг з питань експериментальної діяльності педагогічних майданчиків у навчальному закладу за темами: «Формування комунікативної культури суб'єктів навчально-виховного процесу», «Експериментальна діяльність з проблем апробації та впровадження курсу «Основи енергоефективності показали підвищення рівня комунікативної культури суб'єктів навчально-виховного процесу».

Значну, і дуже важливу, роботу у цьому напрямку проводять (це озвучать директори навчальних закладів).

- Криворізький навчально-виробничий центр, Марганецький професійний ліцей, МЦППВ, ЦППРК-1, ВПУ-55, ПТУ-6.

Але сьогодні систему підготовки робітничих кадрів у ПТНЗ потрібно докорінно оновити і провести у відповідність до потреб ринку праці. Назріла необхідність модернізації ПТНЗ в цілому.

Останнім часом роботодавці висувують до ПТНЗ цілу низку зауважень, які навчальні заклади не в змозі вирішити самостійно невідповідність змісту професійної освіти вимогам сучасного ринку праці, застаріла матеріально-технічна база, яка не дає можливості відпрацювати усі технологічні операції на рівні навичок, відсутність у переліках перевірочних робіт нових видів робіт та сучасного навчально-методичного забезпечення, низький рівень мотивації учнів ПТНЗ щодо вивчення інноваційних виробничих технологій та застосування їх у майбутній професійній діяльності.

Усі перераховані чинники дійсно негативно впливають на якість професійної освіти.

Для вирішення цієї проблеми необхідно здійснювати процес підготовки кваліфікованих робітників на основі програми спільної діяльності та взаємодії ПТНЗ з роботодавцями, тобто на основі соціального партнерства.

Отже, підсумовуючи вищесказане, слід зазначити, що в сучасних умовах, коли відбувається постійний пошук підвищення якості підготовки фахівців ПТНЗ, особливо важливого значення набуває роль майстра виробничого навчання, педагога, яка полягає в системі його мотивів, знань, умінь і особистісних якостей, що мають забезпечити ефективність застосування ним інноваційних виробничих та педагогічних методів навчання при підготовці висококваліфікованих робітників. І одним із основних питань підготовки кваліфікованих робітничих кадрів є залучення роботодавців до процесу підготовки і перепідготовки, підвищення кваліфікації кадрів, оновлення навчально-матеріальної бази та змісту професійної освіти.

На сучасному етапі розвитку ПТНЗ одним із пріоритетних факторів постає вміння керівника застосувати принцип інноваційності в управлінні, а саме: підтримка інноваційної ініціативи, творчості, самодіяльності і самостійності, матеріально-технічної, кадрової забезпеченості освітніх процесів.

Співпраця з наукою в контексті соціального партнерства як засіб забезпечення якості підготовки професійно мобільного кваліфікованого робітника

Зозуля Н.В., директор Криворізького міського методичного центру професійно-технічної освіти

Європейський вибір, який Україна зробила на шляху економічного розвитку, диктує нові стандарти підготовки кваліфікованого робітника.

Визначальне значення для успішного розвитку будь-якої країни має якість освіти.

Розвиток і нарощування економічного потенціалу держави великою мірою залежить саме від якості підготовки висококваліфікованого робітника. Якість його підготовки складає соціальну цінність, якщо відповідає соціальним очікуванням, потребам і можливостям ринку праці.

Таке складне і важливе завдання профтехосвітяни не можуть вирішувати самотужки.

Тільки у співпраці з іншими державними і соціальними інституціями, підприємствами можна добитися успіху.

Освітнянські реформи робляться перш за все заради учнів, а впроваджувати їх в життя повинен педагог. Отже, за великим рахунком, **основна проблема освітянських реформ – це проблема становлення особистості педагога**, здатного втілити ці реформи в життя, здатного ефективно працювати в нових соціальних умовах. Потрібен постійний пошук, впровадження нових освітніх технологій, комп'ютерна грамотність, навчання протягом життя.

Завдання методичної служби – допомогти педагогам в реалізації цих непростих завдань. Забезпечити методичний і науковий супровід інноваційних технологій. І без співпраці з науковцями це завдання не вирішити.

Методична служба Кривого Рогу давно, цілеспрямовано і системно співпрацює з науковцями при активному залученні педагогічних колективів ПТНЗ.

Ми починали з експериментальних лабораторій регіонального рівня – з Криворізьким технічним університетом, Криворізьким державним педагогічним університетом. Таких лабораторій було п'ять, в кожній із них було задіяно декілька ПТНЗ, деякі навчальні заклади приймали участь в 2-х-3-х лабораторіях.

На базі лабораторій регіонального рівня було напрацьована «Оперативна модель управління методичною роботою в сучасному ПТНЗ» під керівництвом к.п.н. Сушенцевої Л.Л.; підготовлена методична розробка «Використання елементів блочно-модульної системи при плануванні роботи заступника директора з НВЧ»; напрацьовано навчальний посібник

«Теоретична підготовка професії електрогазозварник за тематичними модулями навчання» (під керівництвом методиста Кр ММЦ ПТО Труш В.І.), який пройшов наукову експертизу в Національній металургійній академії України (Криворізький металургійний факультет НМетАУ). За підсумками роботи експериментальної лабораторії «Школа розвитку» розроблена «Концепція превентивного виховання» і створено «Центр превентивного виховання», який діє на базі Криворізького професійного гірничо-металургійного ліцею.

В цілому лабораторії стали школою теоретичної, наукової, методичної підготовки педагогів і в кінцевому результаті - вплинули на підвищення рівня ефективності навчання і виховання учнів.

На базі Міжрегіонального центру професійної перепідготовки військовослужбовців з 1998 року діяв експериментальний майданчик Всеукраїнського рівня «Реалізація концепції ступеневої професійної освіти як інноваційної освітньої ідеї».

Зміст інновації – розробка та впровадження нових організаційно-педагогічних форм підготовки кваліфікованих робітників та молодших спеціалістів в закладі ступеневої професійної освіти.

Діяльність експериментального педагогічного майданчика підтвердила впровадження інноваційної освітньої ідеї по створенню навчального закладу нового типу – закладу ступеневої професійної освіти.

На виконання рекомендацій експериментального педагогічного майданчика про створення методичного інструментарію нового покоління, у **Міжрегіональному центрі впроваджено модель інформаційно-наукового центру інноваційного типу**, в якій систематизовано методичне забезпечення на основі інформаційно-комунікаційних технологій на рівні підготовки кваліфікованих робітників та молодших спеціалістів.

Ряд професійно технічних навчальних закладів укладають угоди з Криворізьким педагогічним університетом з окремих питань та напрямків. **Прикладом ефективної співпраці може служити Криворізький професійний гірничо-металургійний ліцей** (далі - КППГМЛ), який уклав угоду з природничим факультетом Криворізького державного педагогічного університету, з кафедрами зоології, фізіології та валеології, фізичної географії та геології.

Мета: впровадження в роботу ліцею сучасних освітніх технологій, організація науково-дослідницької роботи ліцеїстів.

Результати: під керівництвом викладача каф. валеології Конельської І. М. викладачем ліцею Приймачук В.В. підготовлено **авторський посібник «Навчальне краєзнавство в роботі сучасного вчителя»**, який надрукований при спонсорській допомозі народного депутата України Вілкула О.Ю. (нині – голови Дніпропетровської ОДА).

Для ліцеїстів щорічно проводяться навчальні екскурсії до зоологічного музею КДПУ. Викладачами кафедр надаються наукові і методичні консультації.

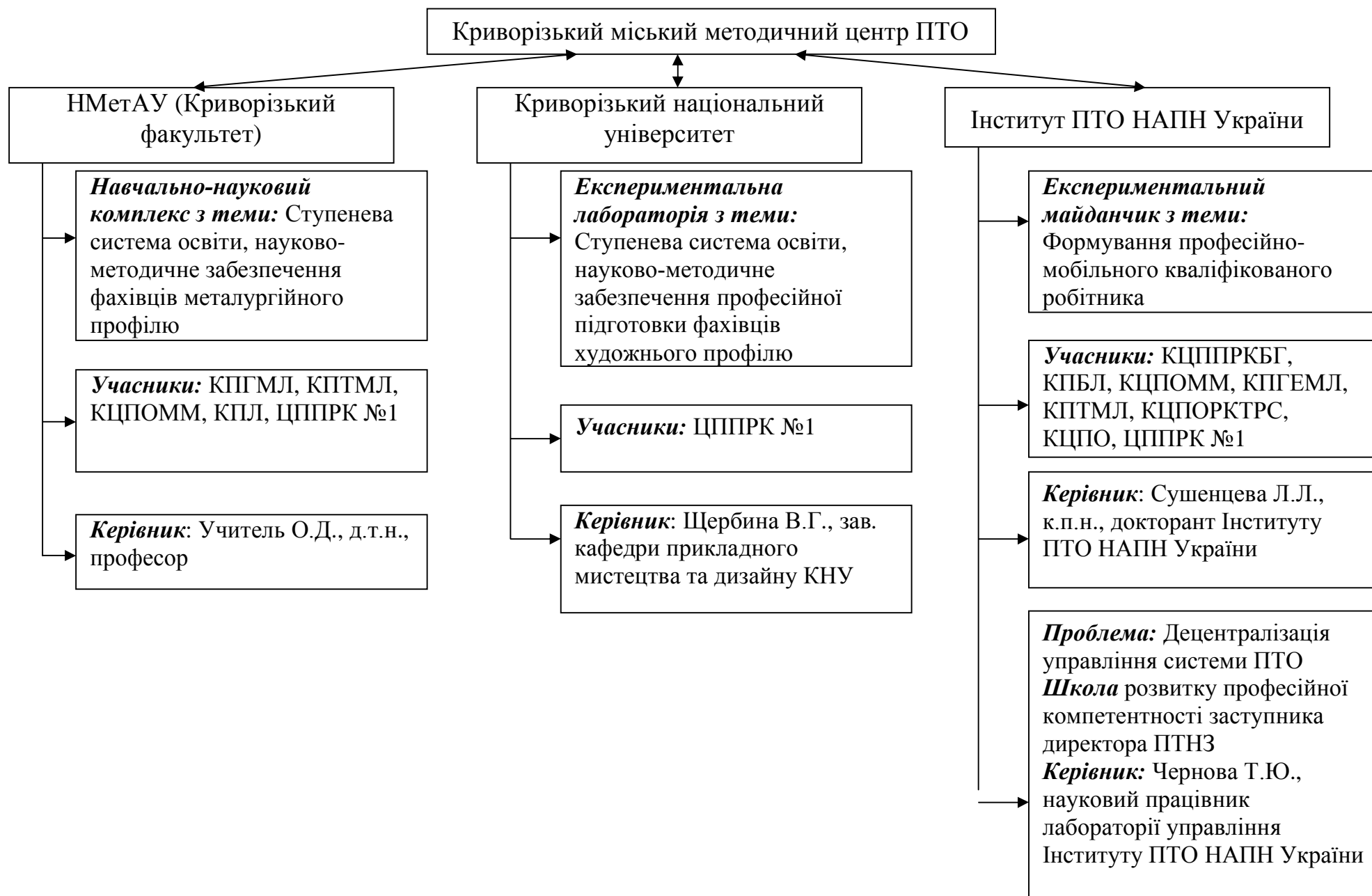

Приймачук В.В. взяла участь в роботі II Міжнародної науково-практичної конференції «Проблеми природокористування та охорони рослинного і тваринного світу», яка проводилась на базі педуніверситету, де виступила з доповіддю «Використання природо-заповідних територій в екологічній освіті та вихованні учнів».

В 2008-2010 рр. працювала науково-дослідна лабораторія з Криворізьким технічним університетом (КТУ) **«Психологічні умови розвитку професійного мислення учнів професійно-технічних навчальних закладів гірничого профілю»** (пошукач, нині – к.п.н. Тарасова О.В., керівник - методист Грищук Т.С.). В рамках цієї лабораторії розроблено **Програму розвитку професійного мислення учнів ПТНЗ гірничого профілю**, яка включає задачі професійного спрямування з спецтехнології гірничих професій. Здійснена експериментальна перевірка ефективності запропонованої **Програми**.

Підготовлений і виданий **методичний посібник** для педпрацівників **«Психологічні умови розвитку професійного мислення учнів ПТНЗ гірничого профілю»**, який отримав гриф Міністерства освіти і науки України та навчальний посібник **«Навчальні задачі професійного спрямування у підготовці учнів ПТНЗ гірничого профілю»**.

Співпраця Криворізького міського методичного центру ПТО з наукою

20.08.2004р. наказом МОН України № 671 створено Навчально-науковий комплекс при Національній металургійній академії України. В нього ввійшли Криворізький міський методичний центр професійно-технічної освіти, металургійний технікум, 5 професійно-технічних навчальних закладів.

Учасники навчально-наукового комплексу при НМетАУ, крайній справа – Учитель О.Д., керівник комплексу

В рамках цього Комплексу:

1. Здійснена наукова експертиза держстандартів ПТО з професій «Токар», «Газозварник», «Контролер зварювальних робіт», «Прокатник горячого металу».

2. **35** викладачів Криворізького центру професійної освіти металургії та машинобудування (щороку по 5 чол.) пройшли стажування на кафедрах Комплексу.

3. Розроблені навчальні плани з професій «Слюсар-ремонтник», «Токар», «Електрослюсар (слюсар з ремонту та експлуатації електрообладнання)», «Машиніст крану металургійного виробництва» і «Електрогазозварник» для студентів Академії; з 2011 року за навчальними планом «електрогазозварник» студенти Академії отримують робітничу професію на базі КЦПОММ.

4. Проводиться наукова експертиза методичних посібників, написаних викладачами ПТНЗ, зокрема рецензування навчального посібника (модулів) з предмету «Обладнання та технологія зварювальних робіт» для підготовки електрогазозварників».

5. Науковцями факультету НМетАУ надаються консультації для педагогів та методистів ПТНЗ.

6. Педпрацівники і методисти ПТНЗ користуються технічною бібліотекою, фільмо- та відеотекою факультету.

7. Практикується проведення конкурсів, зокрема, проведено міський конкурс фахової майстерності електротехнічного профілю серед учнів випускних курсів ПТНЗ, технікумів та студентів I курсу НМетАУ.

8. Працюємо над впровадженням системи ступеневої підготовки.

В рамках роботи експериментального майданчика «Ступенева система освіти, науково-методичне забезпечення професійної підготовки

фахівців художнього профілю» (на базі Криворізького державного педуніверситету та ЦППРК №1) в 2011р. розроблено навчальний посібник для учнів художнього профілю «Декоративно-прикладне мистецтво».

Укладена угода про співпрацю Криворізького міського методичного центру профтехосвіти і Інституту профтехосвіти НАПН України про науково-методичне співробітництво.

З метою забезпечення якісної професійно-технічної освіти разом з Інститутом професійно-технічної освіти НАПН України **на базі Центру підготовки і перепідготовки робітничих кадрів №1 створено експериментальний майданчик «Формування професійної мобільності кваліфікованого робітника»** (додаток 3).

В роботі експериментального майданчика беруть участь: Криворізький центр підготовки і перепідготовки робітничих кадрів будівельної галузі, Криворізький професійний будівельний ліцей, Криворізький центр професійної освіти металургії та машинобудування, Криворізький професійний гірничо-електромеханічний ліцей, Криворізький професійний транспортно-металургійний ліцей, Криворізький центр професійної освіти робітничих кадрів торгівлі та ресторанного сервісу, Криворізький центр професійної освіти.

Керівник – Сушенцева Л.Л. – к.п.н., докторант Інституту ПТО НАПН України.

Консультанти – наукові співробітники Інституту ПТО НАПН України, Зозуля Н.В., директор КрММЦ ПТО. Координатор – Труш В.І., методист КрММЦ ПТО.

Для роботи експериментального майданчика **створена робоча група**, в неї входять консультанти ПТО та керівники ПТНЗ. Консультативна рада (представники підприємств-замовників кадрів), розроблено **Положення про консультативну раду**.

- Проведено анкетування роботодавців щодо визначення професійних компетенцій з професій будівельного профілю.
- Обговорена кваліфікаційна характеристика з професій: маляр, штукатур, лицювальник, плиточник.
- Заповнена функціональна карта з професій, в якій визначені:
  - 1) трудові операції (та ступінь їх значимості) які виконує робітник з визначених професій на підприємстві;
  - 2) необхідне обладнання, устаткування, інструмент і матеріали;
  - 3) відповідно до трудових операцій узагальнюються вміння і знання, які необхідні учням.
- Дається оцінка широких компетенцій з професій та ступінь їх важливості стосовно професії маляр, штукатур, лицювальник, плиточник.
- Визначаються умови праці; вимоги до професійної освіти і навчання, вимоги до практичного досвіду роботи. Умови допуску до роботи.

- На базі **Криворізького центру професійної освіти металургії та машинобудування** створено **Центр консалтингу**.

В листопаді 2011 року на базі Криворізького центру професійної освіти металургії та машинобудування та Центру підготовки та перепідготовки робітничих кадрів №1 в рамках експериментального майданчика «Формування професійно мобільного кваліфікованого робітника» під егідою Інституту ПТО НАПН України та Криворізького методцентру проведена **Всеукраїнська конференція з теми: «Система роботи ПТНЗ з підготовки професійно мобільного кваліфікованого робітника»**.

*1-ий день роботи конференції.
Йде пленарне засідання*

В роботі конференції взяли участь 10 науковців Інституту ПТО НАПН України, 3 науковці з НМетАУ, аспіранти та науковці Криворізького національного університету, 12 представників ПТНЗ інших регіонів України.

Учасниками конференції обговорювались шляхи формування професійно мобільного кваліфікованого робітника через компетентнісний підхід та психолого-педагогічну готовність педагога професійного навчання до забезпечення якості навчання, застосування інноваційних педагогічних та виробничих технологій в навчально-виробничому процесі; діяльність маркетингової служби, центру професійної мобільності та соціального партнерства.

В рамках роботи конференції була організована і працювала методична виставка ПТНЗ міста з теми конференції. **Проведено відкрите засідання міської методичної секції будівельників.**

*Учасники секційного
засідання обговорюють
відкритий урок
спецтехнології
будівельників на базі
ЦППРК №1
В центрі Ягунов В.В.,
д.п.н., справа
Сушенцева Л.Л., к.п.н.*

Керівником експериментального майданчика, к.п.н. Сушенцевою Л.Л. розроблена програма з предмету «Основи професійної мобільності» на 20 годин, яка впроваджується в навчальний процес ПТНЗ міста і області.

В квітні 2011 року учасники експерименту брали участь у Всеукраїнській (звітній) науково-практичній конференції Інституту ПТО Національної академії педнаук України (до 5-ти річчя створення) «**Науково-методичне забезпечення професійної освіти і навчання**» виступили: директор КрММЦ ПТО Зозуля Н.В. «Наука і практика – два крила методичної служби»; директор ЦППРК №1 Іслам В.А. «Єдність теорії й практики у підготовці майбутнього кваліфікованого робітника», заст. дир. з НВЧ ЦППРК №1 Семенов А.І. «Конкурси професійної майстерності учнів ПТНЗ – шлях до професіоналізму»; на виставці були представлені матеріали з досвіду роботи.

В процесі роботи експериментального майданчику «Ступенева система освіти, науково-методичне забезпечення професійної підготовки фахівців художнього профілю» (на базі Криворізького державного педуніверситету та ЦППРК №1):

- створено творчу групу у складі педпрацівників ЦППРК №1: методиста, викладачів, майстрів виробничого навчання.
- З метою оформлення інтер'єру ЦППРК №1 та формування естетичного виховання учнів розробляються ескізи цільових дипломних робіт учнів.
- Розпочато оформлення вернісажу учнівських робіт в приміщенні Центру.
- Проводиться робота над мистецьким проектом «Професії навчального закладу».
- Розроблені тестові завдання з спецпредметів художньо-оформлювальних робіт по контролю знань учнів.
- Завершена робота над посібником «Художні техніки декоративно-прикладного та оформлювального мистецтва», який рекомендовано до

друку кафедрою Декоративно-прикладного мистецтва КДПУ, представлено на регіональній виставці (2011 р.).

- Учасники лабораторії працюють над розробкою інструкційно-технологічних карток з професії та тестових завдань з предметів спецдисциплін за напрямком підготовки фахівців художнього профілю.

Ми були з наукою вчора, ми з нею сьогодні, і будемо співпрацювати завтра. Наука без практики мертва, а практика без науки сліпа. Хто із них іде попереду? Думаю, що вони періодично міняються місцями. Досвід показує, що тільки у тісній співпраці можна досягти оптимального результату. Особливість Криворізької профтехосвіти в тому, що вона рухається в контексті освітянських реформ при активній підтримці виконавчої влади міста і громадських організацій, роботодавців і служби зайнятості.

Рішенням XI сесії Криворізької міської ради від 27.07.2011р. №486 затверджена міська програма «Школа – ВНЗ (ПТНЗ) - підприємство» на 2011-2015 роки. Програма розроблена з урахуванням особливостей міста, традицій, тенденцій розвитку освіти та спрямована на реалізацію державної політики в галузі освіти, стратегії її розвитку.

В програмі є розділи: 3. Від науки - до практики, від практики – до виробництва. 4. Соціальне партнерство – запорука успіху.

Серед інших заходів в цих розділах передбачено наступне:

1. Спільне виконання наукових робіт, технічних моделей студентами ВНЗ та учнями ПТНЗ. І в цьому питанні є перші реальні результати: так учні КЦПОММ разом із студентами НМетАУ виготовили діючу модель (реальна дипломна робота) «Грохот-охолоджувач для металургійних підприємств».

2. З метою пропаганди робітничих професій рекомендовано проводити спільні конкурси професійної майстерності. І такий конкурс був проведений на базі НМетАУ з професій електротехнічного профілю. В ньому взяли участь учні шкіл, студенти НМетАУ і учні ПТНЗ – всього більше 30 чол.

3. Програмою передбачено сприяння студентам ВНЗ проходженню практики на базі ПТНЗ – у нас є багаторічний досвід такої співпраці: студенти НМетАУ КНУ щорічно проходять практику на базі Криворізького центру професійної освіти робітничих кадрів торгівлі та ресторанного сервісу, Криворізького професійного гірничо-металургійного ліцею, Криворізького професійного транспортно-металургійного ліцею, Криворізького центру професійної освіти металургії та машинобудування.

Нормою стало проведення спільних (Школа – ВНЗ – ПТНЗ) науково-методичних (круглі столи, конференції тощо), культурно-масових (участь у щорічних фестивалях «Студентська весна 20...»), спортивно-патріотичних заходах (військово-спортивна гра «Орлюнок», міські спартакіади, заходи до Дня визволення міста, Дня Перемоги, Дня незалежності та ін.).

4. Буде продовжена і поглиблена співпраця з Інститутом ПТО НАПН України. згідно плану роботи вищезгаданого експериментального майданчика. **На останньому, узагальнюючому, етапі передбачено:**

– Підготовка посібника «Теорія і практика професійної освіти» (для викладачів і майстрів в/н) під редакцією Сушенцевої Л.Л., керівника експериментального майданчика.

– Підготовка навчального посібника «Технологія опоряджувальних робіт» (автор Сушенцев О.Є., к.п.н.).

– Створення «Школи професійної компетентності педагога професійного навчання» будівельного профілю.

Криворізький методцентр разом з Інститутом ПТО планують продовжити роботу над проблемою «Децентралізація управління системою профтехосвіти» з теми «Розвиток професійної компетентності заступника директора ПТНЗ» (керівник Чернова Т.Ю., науковий працівник лабораторії управління). Є спільні задуми щодо ефективної роботи лабораторії підручникотворення.

В проектах співпраці з Криворізьким національним університетом (НМетАУ) – це перш за все реалізація ступеневої освіти (відбір і підготовка випускників ПТНЗ для продовження навчання в ВНЗ); це навчання студентів ВНЗ на базі ПТНЗ робітничим професіям, це науково-експериментальні розробки.

І все це в контексті спільних дій науковців, профтехівців, управлінців, громадськості. Зелена крона дерева знання формується із безлічі гілок, і тоді вона красива, життєдайна, ефективна.

АНАЛІТИЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ МЕТОДИЧНОЇ СЛУЖБИ, ЯК ФУНКЦІЯ УПРАВЛІННЯ РІВНЕМ НАУКОВО-МЕТОДИЧНОГО СУПРОВОДУ НАВЧАЛЬНО-ВИРОБНИЧОГО ПРОЦЕСУ В ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ ОБЛАСТІ

Гришаєва О.В., методист
Навчально-методичного центру
професійно-технічної освіти у
Дніпропетровській області

Модернізаційні зміни в структурі і змісті сучасної освіти потребують пошуку нових підходів до моделювання ефективної системи науково-методичної роботи з педагогічними кадрами, яка б успішно функціонувала в постійному режимі оновлення й розвитку, ґрунтувалася на наукових засадах, сприяла підвищенню рівня загальнодидактичної, методичної, технологічної і психологічної підготовки педагогів до підвищення якості навчально-виховного процесу, забезпечувала розвиток творчого потенціалу педколективів.

«Метод педагогічного аналізу, — стверджує Ю. Конаржевський, — це система правил і операцій, необхідних для вивчення педагогічного процесу й управління ним, а також причин, які впливають на його кінцеві результати». Педагогічний аналіз має реалізувати три групи завдань (пізнавальні, конструктивно-організаційні та виховні).

Пізнавальні завдання — це вивчення досвіду роботи педагогічної діяльності, вивчення позитивних тенденцій у її розвитку, причин низької результативності, шляхів її подолання.

Конструктивно-організаційні завдання полягають у розробці єдиних педагогічних вимог до організації методичної роботи як цілеспрямованої системи, до прогнозування кінцевого результату.

Виховні завдання полягають у стимулюванні творчої активності кожного члена педагогічного колективу на основі об'єктивного і справедливого оцінювання його роботи, знаходження успіхів та ініціативи.

Головними об'єктами педагогічного аналізу мають бути:

- заняття в різноманітних формах методичної роботи (лекції, семінари, практикуми, круглі столи, дискусії тощо);
- відкриті уроки, позакласні заходи в системі методичної роботи;
- уроки і позакласні заходи педпрацівників у процесі вивчення стану викладання навчальних предметів.

Основними завданнями аналітичної діяльності методичних працівників навчально-методичного центру є:

- вивчення і аналіз рівня освітньо-кваліфікаційного забезпечення навчально-виховного процесу кадрами з відповідною базовою освітою;

- вивчення і аналіз стану викладання предметів і професійно-практичної підготовки за навчальним планом;
- вивчення і аналіз стану організації і ефективності навчально-виховного процесу в професійно-технічних навчальних закладах;
- вивчення і аналіз рівня знань, умінь і навичок учнів відповідно до державних стандартів;
- вивчення і аналіз ефективності науково-методичної роботи з педагогічними кадрами;
- вивчення і аналіз умов забезпечення психічного здоров'я учнів;
- упровадження здоров'язберезувальних технологій;
- вивчення і аналіз ефективності управлінської діяльності керівників навчальних закладів.

Ефективність науково-методичної роботи визначається насамперед рівнем науково-методичного супроводу навчально-виробничого процесу та залежить від чітко побудованого управління методичною роботою. Тому великого значення в системі науково-методичної роботи набуває аналітична діяльність методичних служб, розробка моніторингової моделі в системі науково-методичної роботи на регіональному рівні управління, яка надавала б можливість здійснення на рефлексійній основі гнучкого управління методичними структурами в області, своєчасної діагностики та коригування їхньої діяльності. Контрольно-діагностична й корекційна функції є одними з найважливіших у діяльності методичного центру. Вони здійснюються з метою виявлення ступеня досягнення поставленої мети й визначених завдань, одержання об'єктивної достовірної інформації про стан методичної роботи, навчально-виховного, педагогічного процесу та визначення невикористаних резервів щодо здійснення системного та своєчасного контролю за реалізацією запланованого.

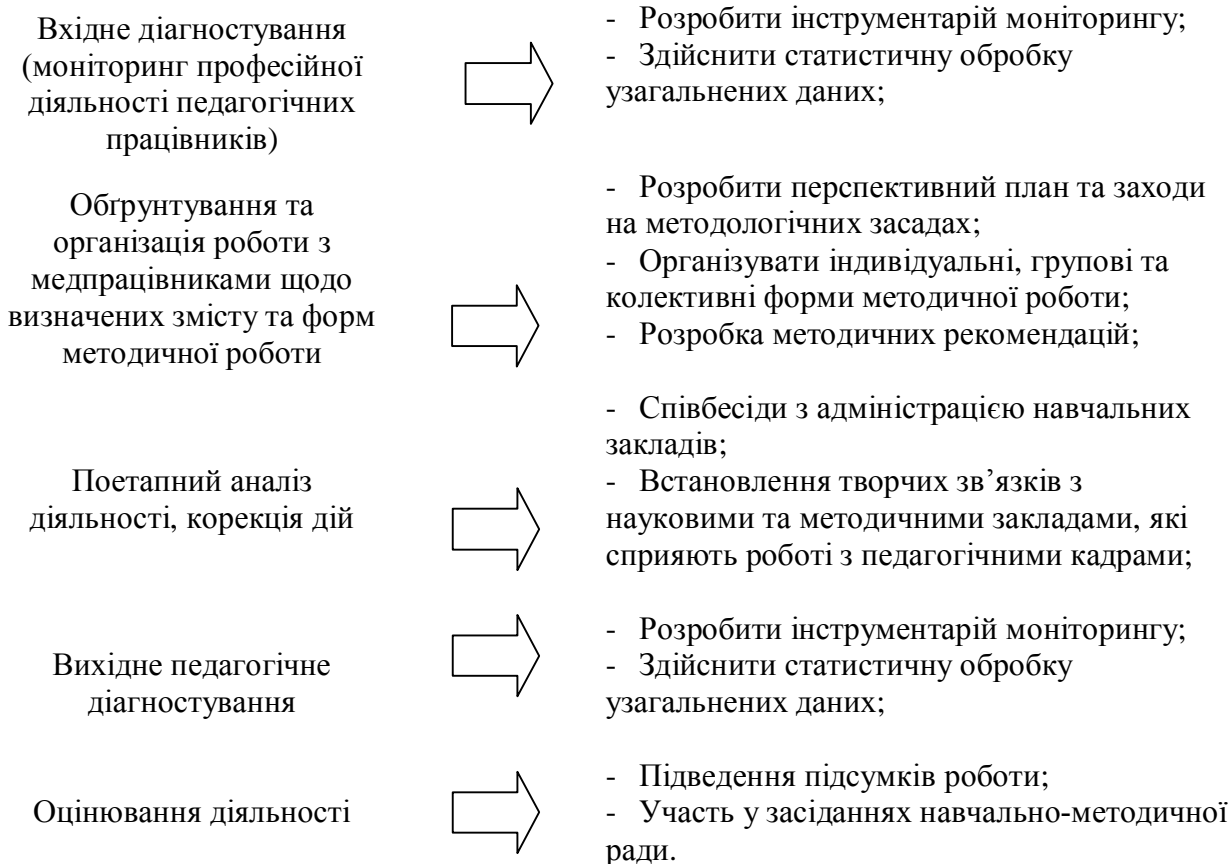
Методисти НМЦПТО постійну увагу приділяють вивченню й аналізу діяльності ефективності науково-методичної роботи з педагогічними кадрами. Я, як методист, при комплексному і тематичному вивченні діяльності ПТНЗ особливу увагу приділяю питанням:

- науково-методичного забезпечення модернізації освіти, створення умов для рівного доступу до якісної освіти;
- створення системи збереження і зміцнення здоров'я дітей, утвердження здорового способу життя;
- інформатизації навчально-виховного процесу;
- розвитку еколого-просвітницької роботи в навчальних закладах відповідно до вимог Національної доктрини розвитку освіти;
- упровадження інноваційних технологій та інтерактивних методів навчання;
- організації роботи з обдарованими дітьми та розвиткові творчих здібностей учнів;
- забезпечення результативності підвищення кваліфікації та організації методичної роботи з педагогічними кадрами.

Зупинюсь саме на останньому питанні, щодо забезпечення результативності підвищення кваліфікації та організації методичної роботи з педагогічними кадрами.

Схема 1. Технологічні етапи науково-методичного супроводу діяльності педагогічних кадрів

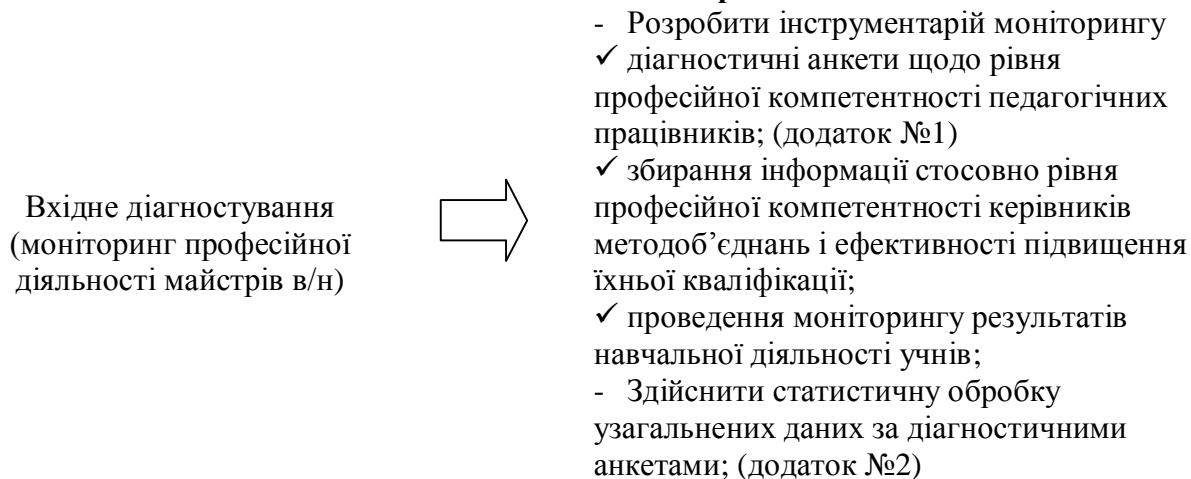
Визначення мети і змісту науково-методичного супроводу підготовки педагогічних працівників

Більш предметно хочу описати планування роботи з майстрами виробничого навчання з професій громадського харчування.

Схема 2. Технологічні етапи науково-методичного супроводу діяльності майстрів виробничого навчання з професій громадського харчування

Визначення мети і змісту науково-методичного супроводу підготовки педагогічних працівників

Обґрунтування та організація роботи з педпрацівниками щодо визначених змісту та форм методичної роботи

- Визначення зон посиленої методичної уваги, адресного науково-методичного впливу.
- Збір інформації про інновації в сучасній педагогіці;
- Розробка перспективного плану та заходів на методологічних засадах:
  - ✓ Організація роботи з майстрами виробничого навчання у формі постійно-діючого професійного майстер-класу, педагогічних практикумів, методичних нарад, творчих (робочих) груп по розробці комплексно-методичного забезпечення, школи методичної майстерності;
  - ✓ Інформаційне та довідково-бібліографічне забезпечення навчальних закладів - розробка методичних рекомендацій; пам'яток, програм вивчень та експертиз.

Поетапний аналіз діяльності, корекція дій

- Співбесіди з адміністрацією навчальних закладів;
- Встановлення творчих зв'язків з Донецьким та Дніпропетровським інститутами підвищення кваліфікації педпрацівників, фірмами – роботодавцями, асоціацією підприємств ресторанного сервісу, іншими громадськими організаціями, які сприяють роботі з педагогічними кадрами;
- участь у ліцензуванні та атестації навчальних закладів області;
- підготовка та розгляд питань щодо стану організації роботи на засіданнях методичної ради, нарадах керівників, педпрацівників.
  - Організація конкурсів; атестація;
- Розробити інструментарій моніторингу;
- Здійснити статистичну обробку узагальнених даних.

Вихідне педагогічне діагностування

- Підведення підсумків роботи;
- Участь у засіданнях навчально-методичної ради.
  - За наслідками комплексного вивчення провести виїзні засідання методичної ради в районах, підсумки тематичного вивчення підбиті на нарадах-семінарах керівників навчальних закладів та методичного активу, семінарах-практикумах різних категорій педпрацівників.
  - Узагальнити й транслювати перспективний педагогічний досвід;
  - За результатами вивчення стану роботи

Оцінювання діяльності

подати стисло інформацію за спеціальною схемою: дата вивчення, тема вивчення, мета, висновки, рекомендації щодо поліпшення стану роботи.

- Випуск інформаційно-методичних матеріалів.

Як бачимо, робота з педагогічними кадрами розпочинається з етапу вхідного діагностування, метою якого є вивчення ступеня розвитку між реальним рівнем компетентності з означених питань та тим, що вимагається. Вивчення педагогічної діяльності, виявлення основних труднощів проводиться за допомогою методів анкетування, співбесіди, опитування, тестування тощо.

Наступний етап – обґрунтування змісту, форм методичної роботи і програм підвищення кваліфікації. Цей етап пов'язаний з доббором змісту, форм і методів роботи з педагогічними кадрами (вчителями, керівними педагогічними кадрами та методистами різних управлінських рівнів) з урахуванням отриманої на попередньому етапі інформації про наявний рівень знань в області педагогічного оцінювання, управлінського менеджменту.

На етапі організації роботи згідно з визначеним змістом, формами методичної роботи і програм підвищення кваліфікації здійснюється розподіл видів роботи, комунікація та кооперація дій, координація видів діяльності. Невід'ємним компонентом супроводу є моніторинг. На цьому етапі відбувається моніторинг професійної компетентності педагогічних кадрів, корекція і оцінка, порівняння з прогнозованим результатом. Здійснення моніторингу та корекції вимагає розроблення системи критеріїв, з якими зіставляються результати роботи. На основі зіставлення розробляються відповідні корекційні заходи з усунення виявлених розбіжностей.

Ефективна контрольно-аналітична система управління методичною роботою включає:

- вивчення рівня освітньо-кваліфікаційного забезпечення навчально-виховної роботи педпрацівників відповідно до державних освітніх та освітньо-кваліфікаційних стандартів;
- постійний аналіз ефективності проведених методичних заходів, підготовку звітів за підсумками їх проведення;
- тематичне вивчення й аналіз стану внутрішньоучилищної методичної роботи, викладання професійно-практичної підготовки, результатів проведених контрольних зрізів, олімпіад, конкурсів профмайстерності.

Ці завдання спонукають методиста добре володіти знаннями і вміннями з питань проведення моніторингових досліджень. Пропоную наступний перелік видів діяльності, поданий у таблиці 1.

Таблиця 1

Перелік видів діяльності, знань і вмінь методистів з питань підготовки педагогічних працівників до проведення та розвитку моніторингових досліджень

Види діяльності	Знання	Вміння
Визначення мети та завдань роботи з педагогічними працівниками	Знання концептуальних засад модернізації післядипломного педагогічного процесу. Знання принципів андрагогіки. Знання сучасних вимог до здійснення процедур моніторингових досліджень.	Вибирати пріоритетні напрями підготовки педагогічних працівників; оперативно реагувати на запити педагогічних працівників-практиків.
Вивчення рівня професійної компетентності педагогічних працівників.	Знання методик вивчення рівня професійної компетентності педагогічних працівників у галузі оцінювання.	Вміння проводити діагностичні дослідження, розробляти інструментарій, робити статистичну обробку, узагальнення даних.
Планування діяльності.	Знання наукових основ планування.	Вміння розробляти плани, заходи на методологічних основах. Вміння своєчасного включення оновленого змісту у процес підвищення кваліфікації.
Організація індивідуальних, групових та колективних форм роботи.	Знання складу педагогічних працівників; знання основних традиційних та інноваційних форм роботи з дорослими.	Вміння орієнтуватися у досягненнях науки, передовому, вітчизняному та світовому досвіді; вміння проводити заходи згідно з цілями, завданнями відповідно до конкретних умов.
Проведення курсів, семінарів з метою вивчення технологій процедур моніторингових досліджень.	Знання інноваційних технологій, процедур моніторингових досліджень; знання основних категорій науково-методичного супроводу розвитку моніторингових досліджень; сучасних підходів до педагогічних вимірювань та інтерпретації результатів оцінювання; вимог до розробки стандартизованих тестів.	Вміння інформувати про інноваційні технології, зокрема тестові; мобілізувати на впровадження їх у практику роботи, оперативно реагувати на зміни.
Розробка методичних рекомендацій.	Знання змісту освіти, бібліографії, змісту розгляду даного питання в літературі; вимог до узагальнення.	Вміння робити висновки, вносити пропозиції на основі відстежування, оцінювання змін, що відбуваються.

Встановлення творчих зв'язків з науковими та методичними закладами (центрами), що сприяють методичній роботі з педагогічними кадрами.	Необхідно бути обізнаним з проблематикою моніторингових досліджень.	Вміння обґрунтувати співробітництво з науковими та методичними закладами (центрами), зацікавити у співпраці.
Науково-інформаційний супровід моніторингу якості освіти.	Знання нормативних документів щодо проведення моніторингових досліджень; знання методики забезпечення інформацією; знання вимог до різних видів інформації.	Вміння швидко й оперативно орієнтуватися в інформації, вибирати потрібну і направляти по запитам.

Вважаю, що результативність науково-методичного та психологічного супроводу розвитку моніторингу якості освіти, залежить від здійснення моніторингових досліджень не на рівні методиста навчально-методичного центру, а більшою мірою, на рівні навчальних закладів. І з даного питання є велика проблема, яка визначена низьким рівнем підготовки адміністративного апарату навчального закладу до здійснення педагогічного аналізу. Адміністрація навчального закладу мають бачити себе менеджерами з розвитку професійно-технічного навчального закладу, турбуючись про підвищення якості професійної освіти.

У структурі інформаційно-аналітичної системи управління методичною роботою навчального закладу виділяють три етапи: підготовчий, практичний, аналітичний. Як вважають науковці, на підготовчому етапі слід здійснювати відбір інформації для планування методичної роботи та її прогнозування, визначити напрями збору інформації через інформаційні потоки:

1. Підвищення кваліфікації педагогічних кадрів — збирання інформації стосовно професійних потреб і запитів педагогів освітнього закладу, їхніх професійних труднощів; виконання навчальних планів і програм із підвищення кваліфікації педагогічних кадрів; ефективності всіх форм підвищення кваліфікації медпрацівників та якості навчально-методичної документації в системі підготовки та перепідготовки педагогічних кадрів.

2. Організація методичної роботи — збирання інформації стосовно рівня професійної компетентності медпрацівників і ефективності підвищення їхньої кваліфікації; стану та ефективності роботи з молодими спеціалістами; організації методичного забезпечення роботи педагогів-експериментаторів і педпрацівників, які працюють в інноваційному режимі; якості навчальних знань та вмінь учнів.

3. Організація та проведення атестації педагогічних кадрів — збір інформації стосовно атестованих педпрацівників, змісту і якості їхньої професійної діяльності та підготовки до атестації, стану і якості роботи з педпрацівниками, які отримали рекомендації за результатами атестації; стану і якості навчально-методичних матеріалів, пропонованих атестованими педпрацівниками.

4. Організація моніторингу якості освіти — збирання інформації стосовно змісту і результатів освітньої діяльності закладу та окремих педагогів, характеру їх відтворення в програмі розвитку та освітній програмі; якості освітньої підготовки учнів, виховання й розвитку в системі основної та додаткової освітньої роботи з учнями; стану, якості й результатів проведення олімпіад, конкурсів профмайстерності серед учнів ПТНЗ, а також тестування учнів різними незалежними комісіями; характеру, стану й результатів різноманітної діяльності з учнями в системі неперервної додаткової освіти. Такий підхід підкреслює значення соціально-психологічних знань і навичок, якими має володіти заступник директора, старший майстер, методист, голова методичної комісії, щоб:

- визначати стратегічні цілі і напрями розвитку ПТНЗ;
- системно і проблемно аналізувати потреби ПТНЗ;
- розробляти і аналізувати, якісно і кількісно оцінювати програми ПТНЗ;
- знати природу і особливості функціонування й розвитку освітніх систем;
- вивчати, аналізувати якість освіти в ПТНЗ;
- організовувати і спрямовувати педпрацівників, які працюють за програмами розвитку ПТНЗ;
- вчити викладачів, майстрів в/н, вихователів бачити і вирішувати внутрішньоучилишні проблеми, знаходити можливості підвищити якість роботи ПТНЗ;
- визначати реальні потреби педагогічних працівників на основі безпосереднього спостереження і аналізу їх діяльності в групі, в колективі;
- знати навчальні стилі педагогів;
- володіти сучасними інформаційними технологіями, розробляти інтерактивні форми, програми;
- організовувати роботу педагогічних працівників у режимі проектної технології, стимулювати педагогічні інновації;
- організовувати навчання педпрацівників, запрошуючи вузівських викладачів та досвідчених фахівців з підприємства.

Отже, необхідно впроваджувати андрагогічну модель, метою якої є сформулювати у супровідників комплекс особистісних і професійно-педагогічних якостей, що дозволять розвивати й корегувати особистісний і професійний рівень педпрацівників на основі знань психологічних закономірностей навчання і розвитку дорослих та практичного оволодіння інноваційними освітніми технологіями.

Підсумовуючи сказане, роблю наступні висновки і пропоную рекомендації:

- в організації системи науково-методичного та психологічного супроводу розвитку моніторингових досліджень, підготовки педагогічних кадрів до їх здійснення важливим є технологічний підхід, для реалізації якого розроблено доцільну, на мою думку, технологію. Її основними етапами є вхідне діагностування; обґрунтування змісту, форм методичної роботи та програм підвищення кваліфікації; організація роботи згідно з визначеним змістом,

формами методичної роботи та програмами підвищення кваліфікації; моніторинг професійної компетентності педагогічних кадрів; корекція професійної діяльності; включення в аналітичну діяльність педагогічних кадрів; вихідне діагностування; оцінювання;

- упровадження науково-методичного та психологічного супроводу в практику роботи методичних служб дасть змогу скоординувати дії суб'єктів методичної роботи, сприяти розвитку елементів самоорганізації, саморозвитку;
- упровадження технології науково-методичного та психологічного супроводу сприятиме професійному зростанню педагогічних кадрів і підвищенню результативності навчального процесу;
- диференціювання змісту, форм і методів методичної роботи з педагогічними кадрами щодо впровадження технології науково-методичного супроводу діяльності педпрацівників дозволить перевести їх на рефлексивне управління (самоаналіз, самомоніторинг, самокорекцію, самооцінювання);
- результативність науково-методичного та психологічного супроводу залежить від набутого досвіду супровідників у здійсненні супроводу, їх професійної та психологічної готовності до його реалізації;
- упровадження науково-методичного та психологічного супроводу потребує продовження розроблення методичних рекомендацій, які можуть бути використані для підготовки керівних кадрів ПТНЗ.

Шановні колеги, я окреслила деякі важливі, на мою думку, підходи до організації системи науково-методичного та психологічного супроводу діяльності педагогічних працівників. У них процес дослідження розвитку професійної майстерності педагогічних працівників розглядається крізь призму якості навчальних досягнень учнів і є органічною складовою цілісного педагогічного процесу вцілому.

Література

1. Діагностика успішності учителя / Упоряд. Т. В. Морозова — Х.: Веста: Ранок. — 2007.
2. Єрмола А. М., Суджик О. Р. Технологія планування управлінської діяльності в освіті (річний управлінський цикл). — Х.: Курсор, 2004.
3. Жерносек І. П. Знайти показники критеріальності й ефективності науково-методичної роботи в загальноосвітньому навчальному закладі // Управління освітою. — 2005. — № 19.
4. Зверева В. І. Як зробити керування школою успішним? — Х.: Ранок, 2007.
5. Клепко С. Освіта, яка заохочує до запитань... // Післядипломна педагогічна освіта. — 2005. — № 1.
6. Конаржевский Ю. А. Педагогический анализ учебно-воспитательного процесса и управление школой. — М., 1986.
7. Маслікова І. В. Технологія управління розвитком професійної кар'єри педагогічних кадрів // Управління школою. Основа. — 2006. — № 1.
8. Національна доктрина розвитку освіти // Книга методиста: Довідково-метод. вид. / Упоряд. Г. М. Литвиненко, О. М. Вернидуб. — Х.: Торсінг плюс, 2006.
9. Половенко О. В. Сучасні підходи до планування діяльності методичних служб: Метод. рекомендації. — Кіровоград: Вид-во ОІППО ім. Василя Сухомлинського, 2007.

10. Постельняк А. І., Половенко О. В. Система навчання працівників районних (міських) методичних кабінетів (центрів) і методичного активу. Самоосвіта методиста: Навч.-метод. посіб. — Кіровоград: Вид-во ОПППО ім. Василя Сухомлинського, 2006.
11. Робота методкабінету / Упоряд. Л. Галіцина. — К.: Шк. світ: Вид. Л. Галіцина, 2005. — (Б-ка «Шк. світу»).
12. Самоаналіз та самооцінка діяльності закладу освіти. — Тернопіль: Астон, 2004.
13. Скрипник М. І. Аналітична діяльність методиста // Управління освітою. — 2006. — № 5.
14. Сухомлинський В. О. Вибрані твори: В 5 т. — К., 1976—1977.
15. Тевлін Б. Л. Контрольно-аналітична діяльність керівника школи. — Х.: Основа, 2006.
16. Тевлін Б. Л. Професійна підготовка вчителів. — Х.: Основа, 2006.

Додаток №1

Шановний колего!

Хочу зробити все, щоб задовольнити Ваші потреби та інтереси у підвищенні рівня знань та вмінь з основ наук, методики навчання і виховання та загальнокультурного рівня. Ваші думки, пропозиції допоможуть нам оптимально скорегувати зміст семінарів-практикумів щодо забезпечення необхідного рівня підготовки. Пропоную відповісти за запитання анкети. Наперед вдячна за відповіді.

Діагностична карта майстра виробничого навчання

№ з/п	Основні напрямки навчальної діяльності	Володію питанням	Можу поділитись досвідом	Хочу познано-митись	Потрібна допомога
1	Сутність навчального процесу, його функції. Особливості процесу виробничого навчання.				
2	Особливості формування в учнів трудових навичок і умінь.				
3	Формування в учнів позитивних мотивів учіння.				
4	Управління пізнавальною діяльністю учнів на уроках виробничого навчання.				
5	Засоби активізації пізнавальної діяльності на уроках виробничого навчання.				
6	Принципи і системи навчання; особливості їх використання в умовах профтехосвіти.				
7	Індивідуалізація та диференціація процесу виробничого навчання.				
8	Розробка навчально-програмної документації.				
9	Удосконалення навчальної програми виробничого навчання з професії.				
10	Розробка паспорта комплексного методичного забезпечення професії та робота із створення комплексного методичного забезпечення навчального процесу.				
11	Методи виробничого навчання.				
12	Вибір методів і прийомів навчання під час проведення уроку виробничого навчання.				
13	Використання міжпредметних та внутрішньоредметних зв'язків на уроках виробничого навчання.				
14	Урок-основна форма організації навчання в ПТНЗ. Вимоги до сучасного уроку виробничого навчання.				
15	Шляхи удосконалення форм організації праці майстра виробничого навчання: "майстер-група", "бригада майстрів - навчальна група", "майстер-майстерня", "майстер-вихователь", "майстер-викладач".				
16	Підготовка майстра виробничого навчання до занять.				
17	Методика проведення вступного інструктажу.				
18	Зміст організації і методика поточного інструктування.				
19	Особливості заключного інструктажу.				
20	Організація виробничої практики учнів.				
21	Використання інноваційних технологій на уроках виробничого навчання				
22	Сучасні технології навчання				
23	Сучасні підходи до перевірки і оцінки навчально-виробничої діяльності учнів (знання, уміння, навички).				
24	Методика проведення кваліфікаційної атестації учнів.				
25	Методика розробки комплексних кваліфікаційних завдань для визначення рівня професійної підготовки майбутніх робітників.				
26	Методика проведення перевірочних і кваліфікаційних (пробних) робіт.				
27	Мета, нагальні завдання та принципи виховання.				

28	Визначення майстром виробничого навчання змісту позанавчальної роботи з навчальною групою.				
29	Практичне використання методів виховання.				
30	Володіння методикою підготовки і проведення окремих форм позанавчальної виховної роботи (бесіда, диспут, зустрічі, вечори, конференції, конкурси, вікторини тощо).				
31	Планування виховної роботи майстром виробничого навчання, класним керівником.				
32	Предмет і методи психології				
33	Психологічні властивості особистості: - характер; - темперамент; - здібність.				
34	Методи вивчення психологічних властивостей особистості.				
35	Механізми психологічного захисту у підлітків.				
36	Характерні поведінкові реакції старшого підліткового віку.				
37	Роль педагога у виявленні грипу ризику та профілактики наркоманії та токсикоманії.				

Додаток №2

Результати проведення анкетування

Мета : З'ясувати потреби та інтереси майстрів виробничого навчання у підвищенні рівня знань та вмінь з основ наук, методики навчання і виховання та загальнокультурного рівня. рівень Хочу зробити все, щоб задовольнити Ваші Ваші думки, пропозиції допоможуть нам оптимально Пропоную відповісти за запитання анкети. Наперед вдячна за відверті відповіді. професійного зростання та організацію робочого місця педагога у після курсовий період

Завдання:

1. Визначити перспективні напрями організації навчально-практичних семінарів для покращення професійного зростання майстрів виробничого навчання.
2. Скорегувати зміст семінарів-практикумів щодо забезпечення необхідного рівня підготовки.
3. Виявити, від чого залежить професійна діяльність і мотивація в роботі майстрів в/н.

Очікувані результати: Отримані дані анкетування використати для організації та вдосконалення системи навчально-практичних семінарів, як форми підвищення кваліфікації майстрів в/н, враховуючи виявлені недоліки.

Опис діагностичного матеріалу: До складу анкети входять запитання, які стосуються різних сторін діяльності майстра в/н, а саме:

Навчально-методичне забезпечення та організація робочого місця майстра в/н.

Організація перспективного планування та здійснення освітнього процесу ПТНЗ

Складання та використання дидактичних засобів навчання

Методика проведення уроків професійно-практичної підготовки

Методика контрольно-корекційного етапу перевірки знань учнів

Практичне використання методів виховання

Психологічний супровід навчально-виробничого процесу

Процедурні особливості:

Респондентам – учасникам навчально-практичного семінару роздала діагностичні анкетні листи. Запропонувала поставити позначку напроти одного з варіантів, з яким погоджується опитуваний. Після проведення методичного заходу анкети були зібрані і оброблені: відповідь заноситься цифрою 1, підрахована кількість (сума) відповідей з даного запитання, потім вирахувала відсотки.

Обробка та інтерпретація даних:

Обчислюється кількість відповідей слухачів за трьома рівнями (володію питанням – могу поділитись досвідом – хочу познайомитись – потрібна допомога). Дані заносяться в таблицю.

Результат за діагностичними картами майстрів виробничого навчання:

№ з/п	Основні напрями навчальної діяльності	Володію питанням	Могу поділитись досвідом	Хочу познайомитись	Потрібна допомога
Навчально-методичне забезпечення та організація робочого місця майстра в/н.					
1	Сутність навчального процесу, його функції. Особливості процесу виробничого навчання.	18		12	8
2	Принципи і системи навчання; особливості їх використання в умовах профтехосвіти.	8		19	11
3	Індивідуалізація та диференціація процесу виробничого навчання.	8		15	15
4	Удосконалення навчальної програми виробничого навчання з професії.	8		22	8
5	Шляхи удосконалення форм організації праці майстра виробничого навчання: "майстер-група", "бригада майстрів - навчальна група", "майстер-майстерня", "майстер-вихователь", "майстер-	5		30	3

	викладач”.				
		25%		51%	24%
Організація перспективного планування та здійснення освітнього процесу ПТНЗ					
6	Особливості формування в учнів трудових навичок і умінь.	17	2	11	8
7	Формування в учнів позитивних мотивів учіння.	17		11	10
8	Управління пізнавальною діяльністю учнів на уроках виробничого навчання.	14		10	14
9	Розробка навчально-програмної документації.	12		18	8
10	Розробка паспорту комплексного методичного забезпечення професії та робота із створення комплексного методичного забезпечення навчального процесу.	5		29	4
11	Підготовка майстра виробничого навчання до занять.	17		14	7
		36%	1%	41%	22%
Складання та використання дидактичних засобів навчання					
12	Використання інноваційних технологій на уроках виробничого навчання	10	1	17	10
13	Сучасні технології навчання	6		24	8
		21%	1%	54%	24%
Методика проведення уроків професійно-практичної підготовки					
14	Методи виробничого навчання.	14		12	12
15	Вибір методів і прийомів навчання під час проведення уроку виробничого навчання.	15		8	15
16	Використання міжпредметних та внутрішньоредметних зв'язків на уроках виробничого навчання.	17		9	12
17	Урок-основна форма організації навчання в ПТНЗ. Вимоги до сучасного уроку виробничого навчання.	8		21	9
18	Методика проведення вступного інструктажу.	20		15	3
19	Зміст організації і методика поточного інструктування.	18		12	8
20	Особливості заключного інструктажу.	17		12	9
21	Організація виробничої практики учнів.	14		10	14
		40%		33%	27%
Методика контрольно-корекційного етапу перевірки знань учнів					
22	Засоби активізації пізнавальної діяльності на уроках виробничого навчання.	9		10	19
23	Сучасні підходи до перевірки і оцінки навчально-виробничої діяльності учнів (знання, уміння, навички).	8		20	10
24	Методика проведення кваліфікаційної атестації учнів.	8		15	15
25	Методика розробки комплексних кваліфікаційних завдань для визначення рівня професійної підготовки майбутніх робітників.	6		12	20
26	Методика проведення перевірочних і кваліфікаційних (пробних) робіт.	11		14	13
		22%		37%	41%
Практичне використання методів виховання					
27	Мета, нагальні завдання та принципи виховання.	10	1	22	5
28	Визначення майстром виробничого навчання змісту позанавчальної роботи з навчальною групою.	9	1	25	3
29	Практичне використання методів виховання.	9		24	5
30	Володіння методикою підготовки і проведення окремих форм позанавчальної виховної роботи (бесіда, диспут, зустрічі, вечори, конференції, конкурси, вікторини тощо).	14	1	11	12
31	Планування виховної роботи майстром виробничого навчання, класним керівником.	16		14	8
		31%	1%	51%	17%
Психологічний супровід навчально-виробничого процесу					
32	Предмет і методи психології	5	1	28	4
33	Психологічні властивості особистості: - характер; - темперамент; - здібність.	7		26	5
34	Методи вивчення психологічних властивостей особистості.	4	1	30	3
35	Механізми психологічного захисту у підлітків.	2		22	14
36	Характерні поведінкові реакції старшого підліткового віку.	5		25	8
37	Роль педагога у виявленні групи ризику та профілактики наркоманії та токсикоманії.	11		17	10
		15%	1%	65%	19%

РОЛЬ НАУКОВО-ДОСЛІДНОЇ РОБОТИ В УМОВАХ ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОГО ЗАКЛАДУ

Циганок О. А., методист
Дніпродзержинського центру
підготовки і перепідготовки
робітничих кадрів

Професійно – технічний навчальний заклад Дніпродзержинський центр підготовки і перепідготовки робітничих кадрів (ДЦППРК) готує спеціалістів сфери громадського харчування, торговельно – комерційного напрямку, сфери обслуговування та фахівців швейного виробництва. Одним із пріоритетних напрямків діяльності ДЦППРК є впровадження в навчальний процес інноваційних підходів, новітніх виробничих технологій.

У центрі проліцензовано 25 професій за всіма напрямками підготовки: повна професійна підготовка, курсова підготовка, перепідготовка, підвищення кваліфікації кадрів. Дванадцять професій яким навчають в ДЦППРК інтегровані, що дає змогу забезпечити 100 % працевлаштування та адаптацію на виробництві.

Науково-дослідна робота професійно-технічного навчального закладу є невід'ємною складовою навчального процесу. Будь-яка успішна науково-дослідницька діяльність неможлива без тісної співпраці з науковцями. Між Дніпродзержинським центром підготовки і перепідготовки робітничих кадрів та лабораторією управління професійно-технічною освітою Інституту професійно-технічної освіти НАПН України укладена угода про експериментальну роботу педагогічного майданчика з проблеми: «Формування комунікативної культури суб'єктів навчально-виховного процесу».

Організація дослідницької діяльності передбачає використання науково-методичного забезпечення, до якого належать різноманітні методи, способи, методики, алгоритми проведення експерименту, обробки та оформлення експериментальних даних.

Важливою умовою для успіху експериментальної роботи є технічне забезпечення, яке включає комплекс необхідних технічних засобів: комп'ютерна техніка, засоби зв'язку та інші пристрої, підтримки експериментальної роботи чи її складових.

В навчальному закладі у викладачів та учнів є доступ до інформації в мережі Інтернет, встановлено веб-камери та відповідне програмне забезпечення (VZOchat та Skype). Під час проведення експерименту педагоги та учні застосовують: персональні комп'ютери, принтери, сканери, стандартне програмне забезпечення.

Реформування професійно-технічної освіти в Україні пов'язане з її фундаменталізацією, гнучкістю, багатопрофільністю і стандартизацією. Згідно з цим змінюються відповідно і вимоги до підготовки і перепідготовки робітничих кадрів. Серед найголовніших – підготовка учнівської молоді, яка

могла б гнучко адаптуватися у мінливих життєвих ситуаціях, грамотно працювати з інформацією, усвідомлювати, де і яким чином здобуті знання можуть бути використані в професійній діяльності, бути здатними генерувати нові ідеї.

Неодмінною умовою виконання цих вимоги є залучення учнів професійно-технічних навчальних закладів до науково-дослідної роботи. Науково-дослідна робота учнів є одним із важливих засобів підвищення якості підготовки висококваліфікованих робітників, здатних вирішувати не тільки виробничі, а й наукові проблеми сьогодення. Залучення до науково-дослідної роботи учнівської молоді спонукає до постійного професійного саморозвитку та самовдосконалення, формує відповідальності за результати своєї професійної діяльності.

Інститут професійно-технічної освіти НАПН України забезпечує науково-методичне, інформаційне та навчально-методичне супроводження діяльності експериментального педагогічного майданчика.

Інформаційне забезпечення складається з баз і банків даних, інформаційно-пошукових систем, довідкових та навчальних систем, а також програмні засоби обробки і накопичення інформації.

Організаційно-правове забезпечення включає в собі методичні та керівні матеріали, положення, накази, інструкції, що забезпечує координацію робіт з формування і реалізації експерименту.

Науково-дослідницька діяльність всіх суб'єктів навчально-виховного процесу включає: участь у наукових дослідженнях, які проводяться під час експериментальної роботи; збір статистичних даних (анкетування, інтерв'ю, фокус-групи); участь у науково-практичних конференціях, семінарах, "круглих столах", практикумах; публікаціях результатів експерименту в засобах масової інформації. Участь у подібних заходах дає змогу професійно зростати викладачам, майстрам виробничого навчання та керівникам, аналізувати стан навчально-виробничої та навчально-методичної роботи професійно-технічного навчального закладу, створювати вимоги для успішного творчого розвитку педагогічних працівників та учнів.

За результатами науково-дослідних робіт проводяться семінари, конференції, висвітлюється експериментальна робота в засобах масової інформації. В умовах експериментального майданчиків ці заходи дають можливість набути досвіду за допомоги реальних досліджень і як результат це підвищення рівня комунікативної культури всіх суб'єктів навчально – виховного процесу.

Отже, організація дослідницької діяльності включає організацію дослідного процесу, управління ним та його обслуговування.

Необхідність і важливість проведення дослідно-експериментальної роботи полягає не тільки в отриманні нових знання та досвіду, але має сприяти удосконаленню навчально-виробничого, виховного процесу, програмно-методичному оновленню, запровадженню інноваційних форм і методів діяльності, підвищенню майстерності педагогічних працівників, формування нових підходів щодо організації науково-методичної роботи.

Науковцями лабораторій “Управління професійною освітою” та “Професійної орієнтації і виховання” на основі даних досліджень виявлено ряд проблемних питань, пов’язаних з загальною культурою розвитку суб’єктів навчально-виховного процесу, надані рекомендації, щодо підвищення рівня комунікативної культури всіх суб’єктів навчально-виховного процесу.

Така робота з науковцями дала можливість: поглибити культурологічну та культурознавчу насиченість змісту навчання і виховання; підняти культурний рівень педагогів та учнів; створити необхідну науково – методичну базу; поглибити знання педагогів

ЛІТЕРАТУРА

1. Про професійно-технічну освіту: Закон України від 10.02.98р. №103/98 – В.Р. // Законодавчі акти України з питань освіти. – К.: Парламентське видавництво, 2004. – С. 2-3.
2. Бугай Н. І. Методична освіченість інженерно-педагогічних кадрів та структурно-функціональна модель методичної служби професійно-технічних навчальних закладів. Науково-методичний збірник: «Професійно-технічна освіта: інноваційний досвід перспективи» / Н. І. Бугай. – Вип. 1. - К.: Фенікс, 2005. - С. 196-204
3. Основні аспекти педагогіки профтехосвіти. Навчальний посібник / Нікуліна А. С., Молчанов В. М., Верченко Н. В., Торба Ю. І. - Донецьк: ДПО ІПП, 2006. - 296 с.
4. Основні напрями дослідження з педагогічної і психологічної наук в Україні. - К.: АПН України, 2002. – 47 с.
5. Петренко Л. М., Козак А. Р., Коваленко С. П. Професійна освіта і навчання в Україні: Методичний посібник / за заг. ред. Петренко Л. М./ – Дніпропетровськ: ІМА-прес, 2011. – 152 с.
6. Професійна освіта: словник. Навч. посіб. / уклад. С. У. Гончаренко та ін.; за ред. Н. Г. Ничкало. - К.: Вища школа, 2000. - 380 с.

МОДЕЛЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ІННОВАЦІЙНОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ НА ОСНОВІ ПРОГРАМИ СОЦІАЛЬНОГО ПАРТНЕРСТВА, ЯК ПІДСИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ ОСВІТИ»

Юденкова О.П., заступник
директора НМР МВПУПТ

Останні десятиріччя вітчизняної історії були досить складними і неоднозначно вплинули на професійну освіту як одну із ланок загальної системи освіти, природну зміну поколінь виробників. Сьогодні зовсім іншими стають функції кваліфікованого робітника. Аналіз змісту праці робітників показує стійку тенденцію, яка характерна для усіх розвинутих країн та пов'язана зі зменшенням в усіх галузях промисловості вагомої маси витрат на фізичну працю.

Основні виробничі процеси, до яких ми звикли роками і до роботи в яких готувались кваліфіковані робітники, кардинально змінюються або взагалі зникають. Відповідно до цих тенденцій, сучасний кваліфікований робітник повинен зберегти найкращі традиції та якості професіонала минулих років та бути готовим мобільно адаптуватись до швидкоплинних технологічних процесів, появи новітнього обладнання та інструментів, успішно оволодівати ними.

Таким чином, найважливішим завданням у процесі підготовки кваліфікованих робітників має бути осмислення нових підходів до професійного навчання.

На сучасному етапі від майбутнього фахівця очікують прояву якостей особистості, яка творчо думає, активно діє, прояву якостей професіонала, який свідомо змінює та розвиває себе в ході вирішення різнопланових завдань.

У Міжрегіональному вищому професійному училищі з поліграфії та інформаційних технологій розвиток експериментальної та науково-дослідної діяльності стає засобом оновлення змісту і підвищення якості професійної підготовки. Основою для такого оновлення стає діяльність експериментального педагогічного майданчика за темою: «Моделювання діяльності інноваційного навчального закладу на основі програми соціального партнерства, як підсистеми управління якістю освіти».

Головна мета започаткування експериментально-дослідної роботи – вирішення проблеми забезпечення висококваліфікованими робітниками видавничо-поліграфічного комплексу регіону за рахунок підвищення професійної мотивації учнів ДНЗ «МВПУ ПТ», формування в них стійких професійних компетенцій, створення «ситуації успіху», впровадження дієвого соціального партнерства.

Основні напрямки експерименту:

– забезпечення наукового супроводу процесу навчання і виховання учнів в ПТНЗ за рахунок тісної співпраці з науковими установами;

- розробка власної концепції соціального партнерства та запровадження практико-зорієнтованого навчання;
- вивчення та розповсюдження вітчизняного та іноземного передового досвіду в системі професійної освіти;
- розробка спільно з роботодавцями індикаторів оцінки якості підготовки кваліфікованих робітників та молодших спеціалістів;
- організація науково-дослідної, експериментальної діяльності з проблеми розробки навчально-методичного забезпечення з технології впровадження виробничих інновацій в процес підготовки кваліфікованих робітників;
- організація професійної підготовки та підготовки кваліфікованих педагогічних працівників в умовах реального виробництва, та шляхом створення на базі училища центру професійної педагогічної майстерності;
- забезпечення навчально-виховного процесу дидактичним сервісом нового покоління.

Сучасний рівень розвитку науки і техніки, жорстка конкуренція на ринку праці заставляють роботодавців проводити технологічне переоснащення підприємств високотехнологічним обладнанням і технологіями, що в свою чергу потребує від ПТНЗ підготовки випускників високої якості, мобільних, соціально-інтерактивних, вільно володіючих інноваційними виробничими технологіями. Вимоги до якості професійної освіти випускників ПТНЗ регламентується Державними стандартами професійної освіти зміст яких зорієнтовано на знання та вміння. Тобто зміст професійної освіти не враховує попит ринку праці на соціально-професійну компетентність щодо вільного володіння інноваційними виробничими технологіями. Усі зазначені чинники та практичний досвід підготовки кваліфікованих робітників для підприємств поліграфічного профілю, дозволяють виокремити суперечність: *високі вимоги сучасного виробництва до якості професійної освіти майбутніх кваліфікованих робітників з однієї сторони та неможливість забезпечення цих вимог тільки за рахунок виконання Державних стандартів професійної освіти та фінансування ПТНЗ із одного джерела з іншої.*

На основі виявленої суперечності та аналізу педагогічної практики підготовки кваліфікованих робітників поліграфічного профілю пропонуємо розглядати соціальне партнерство як таку форму взаємодії між професійно-технічними навчальними закладами і роботодавцями, при яких ефективно реалізуються педагогічні умови впровадження інноваційних виробничих технологій у процес підготовки кваліфікованих робітників поліграфічного профілю, відбувається системне оновлення змісту освіти з урахуванням техніко-технологічних змін та прискорена соціально-професійна адаптація учнів ПТНЗ до умов реального виробництва, формування у них професійної компетентності.

Особливість сучасного друкарського виробництва зумовлює необхідність урахування при підготовці кваліфікованих робітників за професією «Друкар офсетного плоского друкування» вимог такого

інституційного утворення як соціальне партнерства. У процесі підготовки кваліфікованих робітників поліграфічного профілю педагогічними працівниками має постійно здійснюватись системний аналіз виробництва, перспектив його розвитку, відбору, вивчення, узагальнення і використання наукової та виробничо-технологічної інформації про нові матеріали, техніку та технології. Це в свою чергу передбачає аналіз та класифікацію виробничих функцій та завдань професійно спрямованої підготовки, визначення рівнів соціально-професійної компетентності випускників ПТНЗ. За п'ять років проведеного експериментального дослідження за темою: «Моделювання інноваційної діяльності ПТНЗ на основі програми соціального партнерства як підсистеми якості освіти» навчальним закладом було обґрунтовано модель соціального партнерства для ПТНЗ поліграфічного профілю. Модель соціального партнерства ПТНЗ поліграфічного профілю ставить за мету проведення маркетингових досліджень поліграфічної галузі, вивчення педагогічними працівниками навчального закладу різними методами і формами інноваційні виробничі технології і впровадження їх у процес підготовки кваліфікованих робітників; побудова на основі отриманих даних власної моделі соціального партнерства. Основним змістом, який інтегрує модель соціального партнерства в ДНЗ «МВПУ ПТТ» є програма «Учень – ПТНЗ – Роботодавець – Наука». Модель реалізується за трьома основними напрямками.

Перший напрямок – це тісна взаємодія професійно-технічного навчального закладу із академічною наукою та профільними вищими навчальними закладами. Наукове керівництво експериментальними дослідженнями у сфері соціального партнерства здійснюється Інститутом професійно-технічної освіти НАПН України та Інститутом інноваційних технологій та змісту освіти Міністерства освіти і науки, туризму і спорту України. Реалізація даного напрямку характеризується залученням педагогічних працівників ПТНЗ до наукових конференцій, методологічних семінарів і нарад, що безумовно сприяє якісним змінам у професійно-технічній освіті, посиленню уваги саме до інноваційної діяльності, піднесенню іміджу навчального закладу. У результаті цивілізованої діяльності ПТНЗ з профільними вищими навчальними закладами досягнуто домовленостей щодо неперервної професійної освіти для випускників ПТНЗ, здобуття педагогічними працівниками нових професійно-педагогічних компетенцій з інноваційних виробничих та педагогічних технологій. На сучасному етапі розвитку системи професійної освіти принципово важливим є **інтеграція фундаментальних досліджень та практичного досвіду**.

Вказані вище установи не тільки надають допомогу навчальному закладу в науковому забезпеченні інноваційних процесів, а і в координації фундаментальних та прикладних досліджень. Експериментальний майданчик закріплено за лабораторіями інститутів, а його план включено в спільні роботи з ними. Така співпраця дозволяє забезпечити можливість поетапного контролю за діяльністю майданчика, здійснювати своєчасну корекцію основних напрямків та змісту досліджень.

Другий напрямок – запровадження структурно-функціональних змін у спільній діяльності навчальних закладів поліграфічного профілю шляхом створення асоціацій. Мета їх створення – підвищення якості професійної освіти всіх рівнів відповідно до сучасних вимог ринка праці та координація освітнього процесу. Створення асоціації поліграфічних професійно-технічних навчальних закладів (Київського вищого поліграфічного училища, Міжрегіонального вищого професійного училища з поліграфії та інформаційних технологій, Ставропігійського професійного ліцею, Харківського поліграфічного ліцею, Донецького поліграфічного ліцею) передбачає інтеграцію діяльності навчальних закладів різних рівнів атестації з залученням громадського і виробничого потенціалу.

Функціонування цієї асоціації дозволяє підвищувати ефективність використання матеріальних і кадрових ресурсів та забезпечує гнучку адаптацію системи поліграфічної професійної освіти до динамічних змін ринку. Між закладами асоціації на різних рівнях (управлінському та педагогічному) створено інформаційну мережу, яка значно підвищує ефективність навчального процесу. Основною умовою ефективного управління інтегрованих закладів професійної освіти є розширення рівня самостійності, відповідальності та функціональних обов'язків керівників.

Структурно-функціональні зміни системи професійної освіти поліграфічного профілю повинні враховувати існуючі організаційно-економічні тенденції, характерні для постіндустріального суспільства, та мають здійснюватися при дотриманні основних принципів «мереженої економіки»: обґрунтованості; добровільній діяльності; зв'язку; повноти; експоненціального зростання; збільшення віддачі; оберненого ціноутворення; щедрості; корпоративності (виділено дослідником Ю.Ц. Жидецьким).

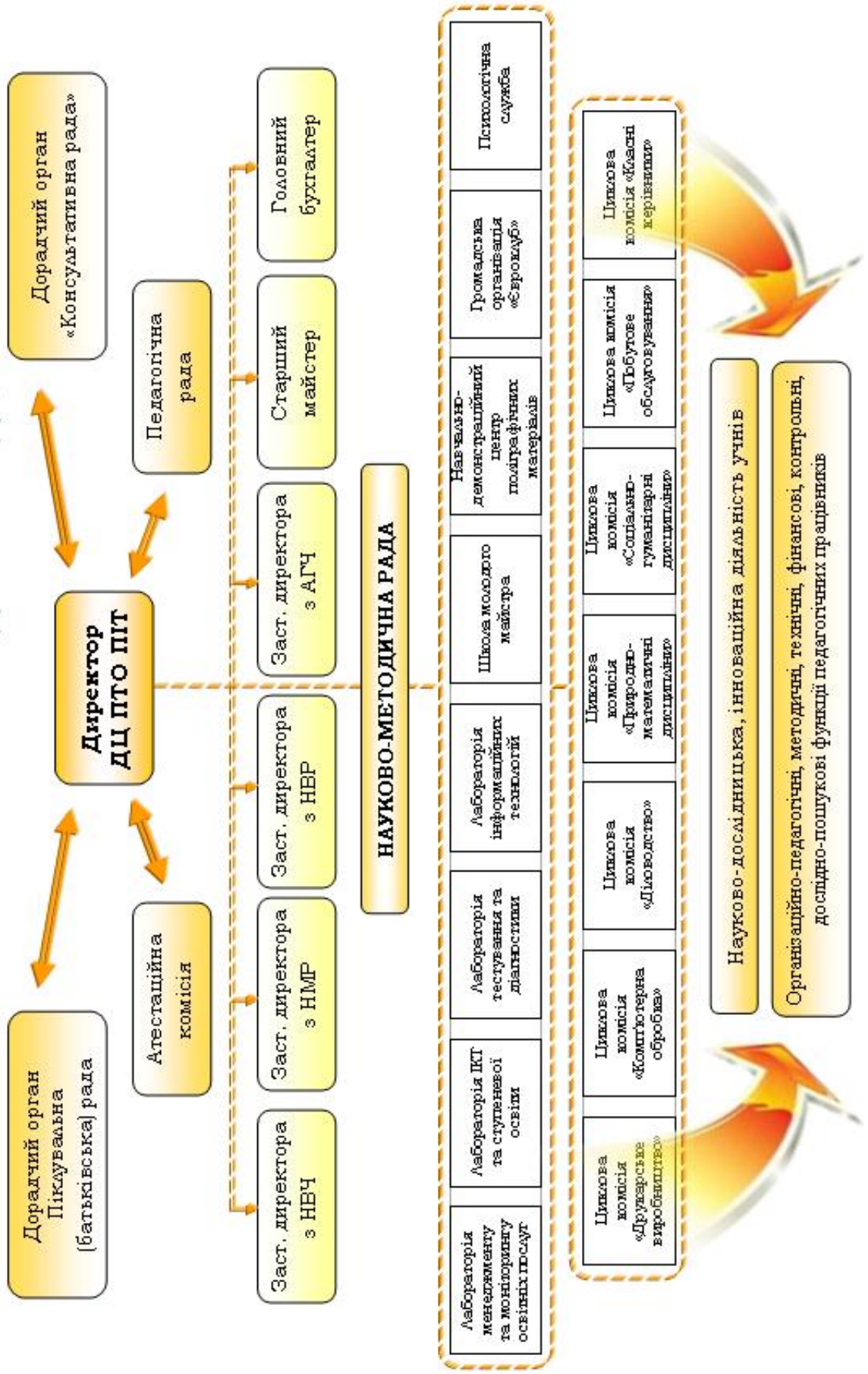
Третій напрямок – запровадження нових тенденцій в управлінні ПТНЗ, як вимога вітчизняного виробництва в умовах принципово нових економічних, політичних і соціальних чинників. У ДНЗ «Міжрегіональному вищому професійному училищі з поліграфії та інформаційних технологій» запровадження інновацій в управлінні навчальним закладом базується на принципах моделювання та соціального партнерства на основі програми спільної діяльності та взаємодії ПТНЗ з роботодавцями, тобто на основі соціального партнерства. Моделювання – це метод практичного та теоретичного опосередкованого вивчення об'єкта, під час якого досліджується не сам об'єкт, який нас цікавить, а проміжна система. Розробка інноваційної моделі управлінням ДНЗ «МВПУПІТ» уже на протязі чотирьох років здійснюється через реалізацію програми Всеукраїнського експериментального педагогічного майданчику.

Ключова роль у розвитку соціального партнерства між ДНЗ «МВПУПІТ» та роботодавцями належить саме останнім. За останні роки роботодавці стали виконувати наступні функції: висувати вимоги до змісту професійно спрямованої підготовки та системи оцінювання учнів; приймати участь у розробці навчальних програм, формуванні держзамовлення, кваліфікаційних вимог та професійних стандартів нових професій; надавати

фінансову допомогу у модернізації матеріально-технічної бази ПТНЗ; приймати участь в управленні ПТНЗ (через Консультаційну Раду) та формуванні пріоритетів навчання на робочому місці.

Аналіз наукових досліджень і реальної практики соціального партнерства дозволяє зробити висновок про те, що в умовах ринкової економіки лише в формі ефективної взаємодії з роботодавцями професійно-технічний навчальний заклад має змогу реалізувати основну функцію – забезпечити ринок праці випускниками необхідної кількості та якості професійної підготовки. Водночас, ПТНЗ в умовах тісної взаємодії з роботодавцями має додаткові можливості. Насамперед, з'являється постійний доступ до інформації про стан ринку праці, що дає змогу уточнити структуру професій і спеціальностей усіх освітньо-кваліфікаційних рівнів, обсяги підготовки кадрів, визначити вимоги до професіограм і кваліфікаційних характеристик робітничих професій. По-друге, з'являється реальна можливість для того, щоб враховувати вимоги роботодавців до змісту професійної підготовки кваліфікованих робітників шляхом спільної розробки стандартів професійно-технічної освіти нового покоління, навчальних планів і програм на основі отриманої інформації про передовий досвід професійної діяльності в рамках професії. По-третє, відкриваються реальні можливості для організації практики учнів на обладнанні, діючому в сучасному поліграфічному виробництві, набуття учнями професійно-практичних та операційних компетенцій діяльності з принципово новою технікою, інструментами, які використовують робітники в процесі професійної діяльності та на науковій основі їх функціонування. По-четверте, стає можливим організація систематичного стажування викладачів спеціальностей і майстрів виробничого навчання на підприємствах з метою ознайомлення з інноваційними виробничими технологіями, формування у них окремих складових структури професійно-педагогічної компетентності. По-п'яте, підвищуються можливості для цільової підготовки кваліфікованих робітників з урахуванням регіонального компонента розвитку економіки, що підвищує, в свою чергу, можливості працевлаштування випускників ПТНЗ. Крім того, створюється механізм об'єктивної оцінки якості підготовки кваліфікованих робітників незалежними експертними комісіями шляхом поетапних кваліфікаційних атестацій. Насамкінець, створюються умови для спільних проєктів, що дозволяють поповнити спецфонд ПТНЗ, модернізувати матеріально-технічну базу ПТНЗ, розробити стратегію розвитку навчального закладу.

Отже, соціальне партнерство відіграє ключову роль у забезпеченні професійно спрямованого навчання кваліфікованих робітників і є основною формою взаємодії ПТНЗ поліграфічного профілю із сучасним виробництвом.

Рекомендації круглого столу:

«Роль дослідницько-експериментальної роботи навчальних закладів у забезпеченні якості підготовки фахівців ПТНЗ»

Учасники круглого столу відзначають, що одним із основних завдань нашого суспільства є інноваційний розвиток профтехосвіти, що в умовах стрімкого соціально-економічного розвитку суспільства змінюється ринок праці і це вимагає відповідного реагування системи професійної підготовки та підвищення кваліфікації робітників.

На розв'язання цих актуальних проблем розвитку ПТО спрямовано діяльність МОН, молоді та спорту, Інституту інноваційних технологій і змісту освіти НАПН України, ПТНЗ України.

Одним із основних завдань ПТНЗ є підготовка кваліфікованих робітничих кадрів, залучення роботодавців до процесу підготовки і перепідготовки, підвищення кваліфікації кадрів, оновлення навчально-матеріальної бази та змісту професійної освіти.

За ці роки створені нові типи професійних навчально-виховних закладів, експериментальні майданчики, розгорнуто дослідницько-експериментальну роботу з питань впровадження педагогічних інновацій, нових методик виробничого навчання, нетрадиційних форм навчально-виховної і виробничої діяльності, створені експериментальні навчально-виробничі комплекси на основі програми соціального партнерства для спільного пошуку шляхів підвищення ефективності практичної підготовки висококваліфікованих робітників тощо.

Для забезпечення виконання цих завдань учасники круглого столу рекомендують: (вважають за необхідне)

1. Головному управлінню освіти і науки облдержадміністрації:

1.1. Сприяти забезпеченню випереджувального розвитку ПТО, спрямованої на максимальне задоволення освітніх потреб особистості, вітчизняної економіки у кваліфікованих робітниках, забезпечення відповідності рівня і якості їхньої кваліфікації і компетентності вимогам роботодавців.

2. Навчально-методичному центру профтехосвіти та Криворізькому міському методичному центру ПТО

2.1. Створювати умови педагогам для планування ними сучасних форм навчання майбутніх робітничих кадрів, упровадження в практику перспективного педагогічного досвіду, розвиток інноваційних процесів.

2.2. Щорічно здійснювати моніторинг ефективності діяльності ПТНЗ за попередній календарний рік з питань експериментальної діяльності відповідно до затверджених критеріїв МОН, молоді та спорту України наказом № 1336 від 22.11.2011; сприяти організації інноваційної роботи в ПТНЗ, розробленню підручників та засобів науково-методичного забезпечення на основі інформаційних технологій.

3. Керівникам професійно-технічних навчальних закладів

3.1 Вважати за обов'язок оновлення змісту професійно-технічної освіти, за визначеними державними вимогами та світовими досягненнями науки, техніки, технологій та передового досвіду.

3.2. Розширяти спектр послуг у виборі професій, спеціальностей та можливостей навчання; орієнтації навчання та нові сфери трудової діяльності, спрямованих на підвищення конкурентоспроможності й професійної мобільності робітників.

3.3. Спрямувати роботу колективів на реалізацію стратегічних задач визначених III з'їздом працівників освіти, Указу Президента України № 187/2012 від 12.03.2012 року «Про національний план дій на 2012 рік щодо впровадження Програми економічних реформ на 2010-2014 роки» «Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава».

3.4. В організації системи науково-методичного та психологічного супроводу розвивати моніторингові дослідження, змісту, форм методичної роботи та програм підвищення кваліфікації; організації роботи згідно з визначеним змістом, формами методичної роботи та програмами підвищення кваліфікації.

26.03.12 року
Ухвалено учасниками
круглого столу